H41

ใบรับรองปัญหาพิเศษปริญญาตรี

ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์

เรื่อง

ศึกษาสำรวจสภาพการเลี้ยงแพะโดยทั่วไปของ
เกษตรกรกลุ่มทำสวน ทำนา และทำประมงใน 5 เขต
จังหวัดสงขลา

A Survey Study on Goat Raising in Rubber plantations, Paddy Fields and Fishery Farms of 5 Districts in Songkhla Province.

โดย

นายพิชัย แซ่ไหน

ได้รับความเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา _____

(ดร. [illegible] ศรีพรหมมา)

กรรมการ _____

( )

กรรมการ _____

( )

กรรมการ _____

( )

ภาควิชารับรองแล้ว

_____

แทน (นายทรงศักดิ์ ตันพิพัฒน์)

แทน หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ....

ปพ.
พ64ส
2529

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

13522

หอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ศึกษาสำรวจสภาพการเลี้ยงแพะโดยทั่วไปของเกษตรกร กลุ่มทำสวน ทำนาและทำประมงใน 5 เขตจังหวัดสงขลา

A Survey Study on Goat Raising in Rubber Plantations, Paddy Fields and Fishery Farms of 5 Districts in Songkhla Province.

T100760

โดย

นายพิชัย แซ่ไหน

เสนอ

ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

พ.ศ. 2530

ปคม.
ก 642 ศ
2530

เลขหมู่ 100760
เลขทะเบียน
วัน,เดือน,ปี 21 JUN 2009

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

จากความร่วมมืออย่างดี จาก คณาจารย์ ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ คุณศักดา โชโต ผู้ให้คำแนะนำ แนวทางในการศึกษาปัญหาพิเศษ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอจะนะ และปศุสัตว์อำเภอจะนะ ทุกท่านที่ให้ความสะดวกและบริการในการเก็บข้อมูลและแนวทางในการเก็บข้อมูล คุณตรรกพร แสงสุริยันต์ และเพื่อน ๆทุกคน ที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการศึกษาปัญหาพิเศษครั้งนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าผู้ทำการศึกษา ขอขอบพระคุณมาไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ อาจารย์จุฑารัตน์ ศรีพรหมมา ผู้ให้กำลังใจ และงบประมาณในการศึกษา พร้อมทั้งตรวจทานปัญหาพิเศษในครั้งนี้ให้ลุล่วงไปด้วยดี

(นายพิชัย แซ่ไหน)

ผู้จัดทำ

ธันวาคม 2529

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ

ศึกษาสำรวจสภาพการเลี้ยงแพะโดยทั่วไปของเกษตรกร กลุ่มทำสวน ทำนา และทำประมงใน 5 เขตจังหวัดสงขลา

A Survey Study on Goat Raising in Rubber Plantations , Paddy Fields and Fishery Farms of 5 Districts in Songkhla Province.

จากการสำรวจเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ กลุ่มผู้ทำสวน ทำนา และทำประมง เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างทางสถานภาพของเกษตรกร สภาพการเลี้ยงดู การสุขาภิบาล โรค ตลาดซื้อขายแพะ ตลอดจนความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาล และสถาบันการศึกษาที่ให้ความสนใจ สนับสนุนต่อการพัฒนาการเลี้ยงแพะ โดยทำการศึกษาจากกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดสงขลา ตำบลหัวเขา อำเภอเมือง, ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง, ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่, และตำบลตลิ่งชัน และตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จัดเป็นกลุ่มโดยอาศัยสภาพแวดล้อมในการเลี้ยงแพะพิจารณา โดยให้เกษตรกรกลุ่มทำสวนอยู่ในเขตตำบลบ้านพรุ กลุ่มทำนาอยู่ในเขตตำบลบ้านนา และตำบลตลิ่งชัน และกลุ่มทำประมงอยู่ในเขตตำบลหัวเขา และตำบลเขารูปช้าง ทำการสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่างแบบ Accidental Sampling จำนวนข้อมูล 40 ชุด จากหมู่บ้านใน 5 ตำบลดังกล่าว ที่พบว่ามีการเลี้ยงแพะในอัตราที่หนาแน่น การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้ค่าอัตราร้อยละ จากการศึกษาสำรวจพบว่า เกษตรกรกลุ่มชาวสวนนับเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงแพะสูงกว่ากลุ่มประมง และทำนา ตามลำดับดังจะเห็นได้จากจำนวนแพะที่เลี้ยงเป็นจำนวนมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มทำประมงและทำนา ทั้ง ๆ ที่เริ่มเลี้ยงแพะในช่วงปีแรกในอัตราที่สูง จุดประสงค์หลักของการเลี้ยงแพะในกลุ่มนี้เพื่อการจำหน่ายเป็นสำคัญ ซึ่งสามาระทำรายได้แก่เกษตรกรประมาณร้อยละ 6 ของรายได้ทั้งหมด ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มทำนา และทำประมงการเลี้ยงแพะไม่ได้ทำรายได้ให้กับเกษตรกร แต่มีการเลี้ยงแพะเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนและพิธีทางศาสนา และจำหน่ายเพียงเล็กน้อย กลุ่มทำสวนซึ่งประสบความสำเร็จนั้นใช้วิธีการเลี้ยงแพะแบบขังคอกหรือแบบกึ่งปล่อยกึ่งบังคับ ทำให้สามารถดูแลควบคุมการเลี้ยงได้อย่างใกล้ชิดกว่ากลุ่มประมง ที่เลี้ยงแพะแบบปล่อยลาน สำหรับจำนวนลูกต่อครอกและจำนวนครอกต่อปี จะพบว่าแม่แพะสามารถให้ลูก 2 ตัวต่อครอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สูงถึง 100.0 เปอร์เซนต์ และให้ลูกแพะจำนวน 2 ครอกต่อปีสูง 72.22% เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประมงและกลุ่มทำนาคิดเป็นเปอร์เซนต์เท่ากับ 45.45 และ 43.33 ตามลำดับ จะเห็นว่าอยู่ในอัตราที่สูง เหตุผลที่ประสบความสำเร็จมากกว่าเนื่องจากเกษตรกรมีอาหาร พื้นที่และแหล่งน้ำที่เพียงพอสำหรับแพะ ตลอดจนมีหน่วยงานของรัฐบาลและสถานศึกษาให้การสนับสนุนความรู้และบริการต่าง ๆ ซึ่งต่างจากกลุ่มทำนาและทำประมง ไม่พบว่ามีหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงแพะให้คำปรึกษา เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มประมงและกลุ่มทำนา พบว่ากลุ่มประมงสามารถพัฒนาการเลี้ยงแพะได้สูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มประมงเลี้ยงแพะมานานมีการคัดเลือกพ่อ-แม่พันธุ์สำหรับการขยายพันธุ์ต่อไป แพะมีขนาดใหญ่สายพันธุ์ดี แต่มีอุปสรรคที่สำคัญคือกลุ่มนี้มีพื้นที่จำกัดเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ของเกษตรกรกลุ่มนี้เป็นที่อยู่อาศัยและเป็นเนินเขา รวมทั้งอยู่ในเขตชุมชนแออัด อุบัติเหตุที่เกิดกับแพะจึงพบบ่อยสร้างความรำคาญให้แก่เพื่อนบ้าน แพะที่ทำการซื้อขายจะมีอายุประมาณ 2-3 ปี เพราะจะได้ราคาที่สูง ในกลุ่มทำนานั้นพบว่าสภาพการเลี้ยงแพะโดยทั่วไปด้อยกว่ากลุ่มอื่น คือมีแพะต่อครัวเรือนโดยเฉลี่ย 5.16 ตัว ซึ่งนับว่าต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มทำประมงและทำสวน พบว่ามีจำนวนแพะต่อครัวเรือนโดยเฉลี่ย 6.21 และ 11.4 ตัว สำหรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาล หรือสถาบันการศึกษา พบว่าเกษตรกรต้องการบริการด้านพันธุ์แพะ ยารักษาโรคเป็นสำคัญ รองลงมาคือปัญหาด้านตลาดซึ่งพบว่ามีปัญหาน้อยมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญตารางผนวก	(3)
ความนำ	1
วัตถุประสงค์	2
การตรวจเอกสาร	3
อุปกรณ์และวิธีการ	13
-ประชากร	13
-แบบสอบถาม	13
-ขั้นตอนการศึกษาและระยะเวลาในการศึกษา	14
-การวิเคราะห์ข้อมูล	15
-ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15
ผลการศึกษา	16
วิจารณ์ผลและข้อเสนอแนะ	21
สรุป	24
เอกสารอ้างอิง	26
ภาคผนวก	28

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	แสดงสภาพทั่วไปของเกษตรกรของบางตำบลในเขตอำเภอหาดใหญ่	3
2.	แสดงจำนวนแพะและสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2521	6
3.	แสดงจำนวนแพะต่อครอบครัวในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2521	6
4.	แสดงการเปลี่ยนแปลงของประชากรแพะในภาคใต้ของประเทศไทย ปีพ.ศ. 2521-2526	7
5.	แสดงประชากรแพะที่กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของเขตฯ ในปีงบประมาณ 2529	7
6.	แสดงสูตรอาหารผสมสำหรับแพะ	8
7.	แสดงขั้นตอนการศึกษาและระยะเวลาในการศึกษา	14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตารางผนวก

ตารางผนวกที่		หน้า
1.1	แสดงสถานภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในเขตจังหวัดสงขลา	29
1.2	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดิน	31
2.1	แสดงจำนวนสัตว์เลี้ยง (โค,กระบือ,แพะ,แกะ และสัตว์ปีก)	31
2.2	แสดงจำนวนแพะในกลุ่มเกษตรกรแต่ละกลุ่ม	31
3	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะในเขตจังหวัดสงขลาของกลุ่มเกษตรกร	32
4	แสดงลักษณะการสืบพันธุ์ และการคัดเลือกพันธุ์แพะ	34
5	แสดงโรคที่พบและการระบาดของโรคแพะในเขตจังหวัดสงขลา	35
6	แสดงการจำหน่ายแพะในเขตจังหวัดสงขลา	36
7	แสดงหน่วยงานของรัฐที่มีผลต่อการส่งเสริมการเลี้ยงแพะในจังหวัดสงขลา	37
8	แสดงผลสรุปการสำรวจการเลี้ยงแพะในเขตจังหวัดสงขลา	38

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศึกษาเปรียบเทียบสภาพการเลี้ยงแพะโดยทั่วไปของเกษตรกร กลุ่มทำสวน ทำนาและทำประมงใน 5 เขตจังหวัดสงขลา

A Survey Study on Goat raising in Rubber plantations, Paddy Fields and Fishery Farms of 5 Districts in Songkhla Province.

ความนำ

ในสภาวการณ์ปัจจุบัน ที่การเพิ่มของประชากรโลกไม่เป็นสัดส่วนที่เท่ากันกับการเพิ่มของปริมาณอาหาร สภาวะการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ชัดในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ซึ่งแพะได้กลายเป็นสัตว์เลี้ยงที่นักวิชาการ ผู้เลี้ยงสัตว์และรัฐบาลได้เล่งเห็นถึงความสำคัญ ในการเพิ่มปริมาณอาหารโปรตีน เพราะแพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็กที่เลี้ยงง่าย โตเร็ว และทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ทุรกันดาร กินอาหารได้กลายชนิด ลงทุนต่ำ สำหรับเกษตรกรรายย่อยในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา ในปัจจุบันจะเห็นว่าข้อมูลทางวิชาการ งานวิจัยเกี่ยวกับแพะยังพบอยู่น้อยมาก เพิ่งจะมีการศึกษากันอย่างจริงจัง และมีการเลี้ยงกันมากขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะ 10-15 ปีที่ผ่านมา สำหรับในประเทศไทย การเลี้ยงแพะส่วนใหญ่อยู่ทางภาคใต้ ประมาณร้อยละ 85 การเลี้ยงแพะดังกล่าวเกษตรกรยึดเป็นเพียงอาชีพรองหรืออาชีพเสริมเท่านั้น โดยเลี้ยงไว้ใต้ถุนบ้าน ท้องนา สวนยางพารา สวนมะพร้าวและสวนผลไม้อื่น ๆ จะเลี้ยงเป็นอาชีพจริง ๆ นั้น น้อยมาก อาจจะพบก็แต่เพียงพ่อค้าที่มีการรวบรวมแพะจากผู้เลี้ยงโดยตรง นำมาขุนเพื่อรอจำหน่ายต่อไปอีกทอดหนึ่งเท่านั้น การเลี้ยงแพะส่วนใหญ่พบว่าเลี้ยงกันมากในกลุ่มชนชาวไทยมุสลิม ประมาณร้อยละ 95 ของผู้เลี้ยงแพะทั้งหมด (สมเกียรติ สายธนู, 2528) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบห้าจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ นราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล และสงขลา เพื่อเป็นการศึกษาถึงสภาพที่แท้จริงในการเลี้ยงแพะของเกษตรกรกลุ่มย่อยอย่างแท้จริง ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ทำการสำรวจศึกษาในกลุ่มเกษตรกรที่ทำสวน ทำนา และทำประมงที่มีการเลี้ยงแพะหนาแน่น ในเขตจังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพโดยทั่วไปของเกษตรกร ที่มีความแตกต่างกันอย่างไร ในด้านการใช้ที่ดินของเกษตรกร จำนวนสัตว์ที่เลี้ยง สภาพการเลี้ยงดู การให้น้ำและอาหาร การสืบพันธุ์และการคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์ เกี่ยวกับโรคและการตลาดของแพะ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นแนวทางในการพัฒนาการเลี้ยงแพะในกลุ่มเกษตรกรแต่ละกลุ่ม อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

<u>วัตถุประสงค์</u>

1. ศึกษาสภาพโดยทั่วไปของเกษตรกร 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทำสวน ทำนา และทำประมง

2. ศึกษาการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินของเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงแพะแต่ละกลุ่ม

3. ศึกษาสภาพการเลี้ยงดูและวิธีการเลี้ยงดูของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะแต่ละกลุ่ม

4. ศึกษาพันธุ์ การสืบพันธุ์และการคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์แพะของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม

5. ศึกษาเกี่ยวกับโรคและการตลาดของแพะของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะแต่ละกลุ่ม

6. ศึกษาถึงความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาล และสถานศึกษาต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตรวจเอกสาร

<u>สถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับครอบครัวเกษตรกร</u>

จากการศึกษาของ จิตผกา ธนปัญญารัชวงศ์ (2528) ได้รายงานว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 53 จบชั้นป.4 ไม่รู้หนังสือเลยร้อยละ 20 ร้อยละ 59 เป็นครอบครัวของเกษตรกรขนาด 4-6 คน ซึ่งมีสมาชิกที่ประกอบอาชีพการเกษตรได้ครอบครัวละ 1-3 คน ร้อยละ 70 อาชีพหลักของเกษตรกรคือทำนา ร้อยละ 52 รองลงมาทำสวนยางพารา สวนผลไม้ สวนผักและเลี้ยงสัตว์ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 91 เป็นเจ้าของที่ดินเอง ทั้งหมดมีเพียงร้อยละ 6 ที่เป็นทั้งเจ้าของที่ดินและเช่าที่ดินของผู้อื่นทำการเกษตรด้วย การเกษตรอาศัยน้ำฝนและแหล่งน้ำธรรมชาติร้อยละ 62.16 และร้อยละ 37.84 อาศัยน้ำชลประทาน การศึกษานี้ได้จากการสำรวจในบางตำบล ของอำเภอหาดใหญ่ ดังแสดงในตารางที่ 1

<u>ตารางที่ 1</u> แสดงสภาพทั่วไปของเกษตรกรของบางตำบล ในเขตอำเภอหาดใหญ่

สภาพทั่วไป	ร้อยละ	สภาพทั่วไป	ร้อยละ
-ระดับการศึกษา		-อาชีพหลัก	
ป.4	53.15	ทำนา	51.66
ไม่รู้หนังสือ	19.82	ทำสวนยางพารา	35.10
อ่านออกเขียนได้	9.91	ทำสวนผลไม้	6.62
อ่านออกเขียนไม่ได้	4.51	ทำสวนผัก	3.92
ป.7	0.91	เลี้ยงสัตว์	2.65
อื่น ๆ	11.71	-ลักษณะการถือครองที่ดิน	
-ขนาดของครอบครัว		เป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมด	90.99
1-3 คน	16.22	เป็นทั้งเจ้าของที่ดินและ	
4-6 คน	58.56	เช่าที่ดินของผู้อื่น	6.31
7-9 คน	21.62	อื่น ๆ	2.70
10 คนขึ้นไป	3.60	-ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร	
-สมาชิกที่ทำการเกษตร		อาศัยน้ำธรรมชาติและน้ำฝน	62.16
1 -3 คน	70.37	อาศัยน้ำชลประทาน	37.84
4-6 คน	22.78		
7-9 คน	1.85		

ที่มา : ดัดแปลงจาก จิตผกา ธนปัญญารัชวงศ์ ว.สงขลานครินทร์ 7 (4),2528

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะในประเทศไทย</u>

การเลี้ยงแพะพบอยู่เฉพาะในชุมชนของชาวไทยมุสลิม อาจจะมีชาวไทยเชื้อสายอินเดีย ปากีสถาน และจีนอยู่บ้างแต่ก็เป็นส่วนน้อย แพะที่เลี้ยงเป็นแพะพื้นเมืองเพื่อให้เนื้อ (สมเกียรติ สายธนู, 2528) ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ดังนั้นจึงพบว่าเฉพาะในภาคใต้ มีแพะถึงร้อยละ 88 ของจำนวนแพะทั้งประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2523) และมากกว่าร้อยละ 95 ของจำนวนแพะทั้งหมดในภาคใต้ เลี้ยงโดยชาวไทยมุสลิม (เจือ สุทธิวนิช, 2526) สมเกียรติ สายธนู พร้อมคณะ (2528) ได้รายงานสอดคล้องกันว่า จำนวนแพะอย่างน้อย 50,000 ตัว หรืออย่างน้อยร้อยละ 70 ของจำนวนแพะทั้งหมดในภาคใต้ เลี้ยงอยู่ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสงขลา สตูล นราธิวาส ปัตตานี และยะลา และได้รายงานเพิ่มเติมว่า ในระยะเวลา 6 ปี ที่ผ่านมา (2521-2526) จำนวนแพะในภาคใต้ของไทยลดลงถึงร้อยละ11.21 หรือร้อยละ 1.89 ต่อปี รวมทั้งมีแนวโน้มที่จะแสดงให้เห็นว่าขนาดและสมรรถนะในการผลิตของแพะพื้นเมืองของไทยลดลงไปมากด้วย เช่น แพะเพศเมียพื้นเมืองของไทย โตเต็มที่หลักเพียง 16.44 กิโลกรัม ขณะที่แพะเพศเมียของพื้นเมืองมาเลเซียหนักประมาณ 20 กิโลกรัม สาเหตุที่ทั้งปริมาณและคุณภาพของแพะพื้นเมืองของไทยลดลงนี้ อาจเนื่องมาจากมีการขายแพะลักษณะดีให้มาเลเซียมากเกินไปจนทำให้เกิดสภาวะขาดพ่อแม่พันธุ์กรอปกับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะขาดความรู้ด้านพันธุ์ การผสมพันธุ์ อาหาร การจัดการและโรคพยาธิ ทำให้การพัฒนาการเลี้ยงแพะ และลักษณะของแพะในภาคใต้ของไทยดำเนินการไปอย่างล่าช้ามาก (สมเกียรติ สายธนู, 2528) เกี่ยวกับเนื้อที่ถือครองของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้องพบว่าภาคใต้ มีเนื้อที่ถือครองต่อครัวเรือนน้อยกว่าภาคอื่น ๆ เฉลี่ยร้อยละ 19.52 ไร่ต่อครอบครัว (สมเกียรติ สายธนู, 2528) จากข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจสำมะโนประชากรขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO,1971) แสดงให้เห็นว่า ร้อยละ 71 ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในเอเชียมีเนื้อที่ถือครองประมาณ 6-31 ไร่ต่อครอบครัว สำหรับประเทศในกลุ่มเอเชียน (ASEAN) นั้นมีรายงานในทำนองเดียวกันว่ามากกว่าร้อยละ 90 ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ มีเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรกรรมน้อยกว่า 12.5 ไร่ต่อครอบครัว (สมเกียรติ สายธนู, 2528)

สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในประเทศไทย เลี้ยงแพะเพื่อเป็นอาชีพเสริมเท่านั้น หากจะพิจารณาเฉพาะครอบครัวที่เลี้ยงแพะแล้ว พบว่าแต่ละครอบครัวมีแพะโดยเฉลี่ย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3-4 ตัว ดังแสดงในตารางที่ 3 ในภาคใต้นั้นพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ มีแพะน้อยกว่า 5 ตัวต่อครอบครัว และที่มีแพะมากกว่า 6 ตัวต่อครอบครัวขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 5ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะทั้งหมดเท่านั้น (เจือ สุทธิวนิช, 2526) ในขณะที่ร้อยละ 8.2 ของแพะในทวีปอาฟริกาจะเลี้ยงโดยเกษตรกรที่มีที่ดินเพื่อทำการเกษตรครอบครัวละ 625 ไร่ (สมเกียรติ สายธนู, 2528) และจากรายงานของ Wahid (1965 อ้างจากสมเกียรติ สายธนู,2528) ในประเทศปากีสถาน พบว่าเกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงแพะร้อยละ 20-40 และยิ่งในชนบทที่ห่างไกลด้วยแล้วรายได้จากการเลี้ยงแพะมากขึ้นถึงร้อยละ 50 ของรายได้ทั้งหมด จากการสำรวจจำนวนและการแพร่กระจายของประชากรแพะใน 14 จังหวัดภาคใต้ พบว่าจำนวนแพะทั้งหมดในภาคใต้ (ไม่รวมลูกแพะก่อนหย่านม) ในปี 2526 มีค่าเท่ากับ 65,685 ตัว ความหนาแน่นของประชากรแพะจะเพิ่มมากขึ้นหากพื้นที่นั้นอยู่ใกล้กับชายแดนไทย-มาเลเซียยิ่งขึ้น ในจำนวนแพะทั้งหมดของภาคใต้นี้ประมาณร้อยละ 76.92, 17.89 และ 5.19 จะกระจายอยู่ในเขตห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้เขตจังหวัดชายฝั่งตะวันตก และเขตชายฝั่งตะวันออก ตามลำดับ จากข้อมูลปี 2526 จังหวัดที่มีการเลี้ยงแพะมากที่สุด คือจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีแพะจำนวน 14,028 ตัว หรือร้อยละ 21.36 (สมเกียรติ สายธนู พร้อมคณะ, 2528) ดังแสดงในตารางที่ 4และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลการเลี้ยงแพะในเขต 9 ในช่วงปีงบประมาณ 2529 นี้พบว่า การเลี้ยงแพะในเขต 9 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัด ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มีประชากรแพะทั้งสิ้น 45,783 ตัว เลี้ยงมากที่สุดในจังหวัดปัตตานี ร้อยละ 24.56 ของจำนวนแพะทั้งหมดในเขต 9 รองลงมาจังหวัดนราธิวาส เลี้ยงเป็นจำนวนร้อยละ 17.75 ของจำนวนแพะทั้งหมดในเขต 9 และจังหวัดสงขลามีประชากรแพะจำนวน 5,247 ตัว ร้อยละ 11.46 ของจำนวนแพะที่เลี้ยงในเขต9 ดังแสดงในตารางที่ 5

<u>การให้น้ำและอาหารแก่แพะ</u>

รายงานด้านอาหารของแพะนั้น จะพบว่ามีอยู่น้อยมากทั้งนี้เพราะกะเกณฑ์ว่าแพะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย โตเร็ว กินอาหารไม่เลือกและกินอาหารได้หลายอย่างหลายประเภท ในสภาพภูมิอากาศของไทยที่อยู่ในเขตร้อนชื้นพบว่าปริมาณและคุณภาพของอาหารไม่สม่ำเสมอ จะส่งผลต่อสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก เช่น แพะ แกะ ที่แทะเล็มอาหารตามแหล่งธรรมชาติ อีกทั้งอากาศร้อนชื้นยังมีผลต่อการระบายความร้อนออกจากร่างกายแพะอีกด้วย (สมเกียรติ สายธนู, 2528) ลักษณะการกินอาหารของแพะจะปีนป่ายพุ่มไม้ เพื่อเลือกกินส่วนที่ชอบ ถอนกินส่วนรากหรือไม้ก็ส่วนของลำต้นเปลือกไม้โดยเฉพาะในฤดูแล้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนแพะและสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2521

ภูมิภาค/เขต	จำนวนแพะ		อัตราส่วนของสัตย์ชนิดอื่นต่อจำนวนแพะ			
	ตัว	ร้อยละ*	แกะ	โค	กระบือ	สุกร
ภาคกลาง	56.39	6.68	2.95	126.15	91.10	333.86
ภาคเหนือ	3,341	3.95	0.18	296.05	363.48	425.73
ภาคตะวันออก-เฉียงเหนือ	1,504	1.78	1.14	1,128.14	2,419.71	858.37
ภาคใต้	73,979	87.59	0.17	10.05	3.24	9.70
จังหวัดชายฝั่งตะวันออก	5,860	6.94	0.04	52.21	22.47	78.46
จังหวัดชายฝั่งตะวันตก	15,330	18.15	0.02	3.87	3.37	6.13
ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้	52.789	62.50	0.23	7.17	0.96	62.91

* เป็นค่าร้อยละของจำนวนแพะทั้งประเทศ

ที่มา : สมเกียรติ สายธนู(2528)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนแพะต่อครอบครัวในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2521

ภูมิภาค/เขต	จำนวนแพะต่อครอบครัว (ตัว)
ภาคกลาง	11.70
ภาคเหนือ	4.78
ภาคตัวนออกเฉียงเหนือ	3.16
ภาคใต้	3.16
จังหวัดชายฝั่งตะวันออก	3.54
จังหวัดชายฝั่งตะวันตก	4.12
ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้	2.93
เฉลี่ยทั้งประเทศ	3.38

ที่มา: คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2523)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงการเปลี่ยนแปลงของประชากรแพะในภาคใต้ของประเทศไทยปีพ.ศ. 2521 - 2526

ภูมิภาค/เขต	จำนวนแพะ (ตัว) 2521	2526	อัตราการเปลี่ยนแปลง(%)
จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก	5,860	3,410	-42.80
ชุมพร	134	142	5.97
สุราษฎร์ธานี	401	661	64.83
นครศรีฯ	3,373	1,930	-47.78
พัทลุง	1,952	677	-68.32
จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันตก	15,330	11,752	-23.34
ระนอง	558	803	43.91
พังงา	1,608	6,268	-21.14
ภูเก็ต	1,307	1,218	-6.81
กระบี่	8,049	4,053	-49.65
ตรัง	3,808	4,410	15.81
ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้	52,789	50,523	-4.29
สงขลา	9,502	9,453	-0.80
สตูล	7,428	4,269	-42.52
ปัตตานี	13,707	14,028	2.34
ยะลา	9,675	11,027	21.51
นราธิวาส	13,979	12,416	-11.18
รวม 14 จังหวัดภาคใต้	73,979	65,685	-11.21

ที่มา: Saithanoo, S , et.al. (1985)

ตารางที่ 5 แสดงประชากรแพะที่กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของเขต 9 ปีงบประมาณ2529

จังหวัด	จำนวนแพะ	ร้อยละ	หมายเหตุ
ตรัง	6,619	14.46	
พัทลุง	1,522	3.32	น้อยที่สุด
สงขลา	5,247	11.46	
สตูล	5,495	12.00	
ยะลา	7,532	16.45	
ปัตตานี	11,242	24.56	มากที่สุด
นราธิวาส	8,126	17.25	อันดับสอง
รวม 7 จังหวัด	15,783	100.00	

ที่มา: ดัดแปลงจากปศุสัตว์เขต 9 ปีงบประมาณ 2529

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Devendra และ Burn

(1983. อ้างจากสมเกียรติ สายธนู, 2528) ได้รายงานว่า แพะเป็นสัตว์ที่ทนทานต่อระดับของการเป็นพิษของสารพิษในอาหารบางชนิด เช่น mimosine ในใบกระถิน และกรดไฮโดรไซยานิด (HCN, Hydrocynic acid) ในมันสำปะหลังได้มากกว่าสัตว์เคี้ยวเอื้องชนิดอื่น ความต้องการอาหารของแพะโดยคิดปริมาณอาหารในรูปของวัตถุแห้งแล้วโดยทั่วไปแพะต้องการอาหารเพื่อดำรงชีพประมาณ 1.6 เปอร์เซนต์ของน้ำหนักตัวแพะพันธุ์เนื้อและพันธุ์ขน ต้องการอาหารประมาณร้อยละ 3 ของน้ำหนักตัว (Devendra, 1980) สำหรับแพะพันธุ์แกมมิงกัตจัง ซึ่งเป็นแพะพันธ์เนื้อ และมีอัตราการเจริญเติบโตที่ต่ำนั้น Devendra (1967 a และ b อ้างจากสมเกียรติ สายธนู, 2528) แนะนำว่า ต้องการอาหารปริมาณร้อยละ 2.2 - 2.8 ของน้ำหนักตัวสำหรับการให้หญ้าในเขตร้อนแก่แพะ ในช่วงฤดูแล้งคุณภาพหญ้าจะต่ำมาก ควรจัดหาอาหารมาเสริมให้กับแพะ โดยจัดหาใบไม้ที่มีคุณภาพดี มีโปรตีนสูงเช่น ใบแค กระถิน ถั่วมะแฮะ ฯลฯ มาให้กินทุกวันประมาณร้อยละ 20 - 30ของอาหารทั้งหมด หรือจัดหาอาหารข้นมาเพิ่มเติมให้ (สมเกียรติ สายธนู, 2528)จากกองส่งเสริม กรมปศุสัตว์ แนะนำอาหารสำหรับลูกแพะและแพะตั้งท้องรวมทั้งแพะให้นม ดังแสดงในตารางที่ 6 สำหรับหญ้าที่มีคุณภาพดีนั้นควรจะมีวัตถุแห้งประมาณร้อยละ 50.7 และมีความสะอาด ไม่ถูกเยียบย่ำหรือปัสสาวะราดรด เป็นต้น รวมทั้งอาจจะเพิ่มรสชาดให้น่ากินขึ้นด้วย โดยเติมกากน้ำตาล หรือน้ำก็ได้ (สมเกียรติ สายธนู, 2528)

<u>ตารางที่ 6</u> แสดงสูตรอาหารผสมสำหรับแพะ

วัตถุดิบ	โปรตีนในวัตถุดิบ(%)	ลูกแพะ จำนวน(กก.)	ลูกแพะ โปรตีนในอาหาร(%)	แพะตั้งท้องและให้นม จำนวน (กก.)	แพะตั้งท้องและให้นม โปรตีนในอาหาร (%)
รำละเอียด	12.5	42	5.20	65	8.125
ปลายข้าว	8.5	40	3.37	13	1.105
กากถั่วเหลือง	43.0	15	6.37	12	5.160
ใบกระถินป่น	14.0	-	-	6	0.84
กระดูกป่น	12.0	3	0.36	3	0.36
เกลือ	-	1	-	1	-
รวม		101	15.30	100	15.59

ที่มา: ดัดแปลงจาก เอกสารการเผยแพร่การเลี้ยงแพะ กองส่งเสริมปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>ความต้องการน้ำของแพะ</u>

แพะเป็นสัตว์ที่ใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก มีอัตราการใช้น้ำต่อน้ำหนักตัวน้อยสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ในสภาพอากาศร้อนหรือแห้งแล้งจะพบว่าปริมาณน้ำที่สูญเสียทางอุจจาระและปัสสาวะจะลดลง และไม่พบว่ามีการสูญเสียในรูปเหงื่อเลย ส่วนในช่วงฤดูหนาวนั้น แพะไม่ต้องการกินน้ำหากได้รับอาหารที่มีความชื้นมากกว่าร้อยละ 60 (สมเกียรติ สายธนู, 2528) จากรายงานของ Devendra (1967 อ้างจากสมเกียรติ สายธนู, 2528)พบว่าตลอด 24 ชั่วโมง แพะกินน้ำประมาณ 0.68 ลิตร/ตัว ในแพะพันธุ์แกมบิงกัตจัง ในจำนวนนี้จะกินน้ำในเวลากลางวันประมาณ 4 เท่าของเวลากลางคืน (เวลากลางวัน 7.00-19.00 นาฬิกา , เวลากลางคืนระหว่าง 19.00-7.00 นาฬิกาของวันใหม่) สำหรับแพะที่ปล่อยให้แทะเล็มนอกโรงเรือน จะต้องการน้ำประมาณ 2 ลิตรต่อตัวต่อวัน (Devendra, 1983 อ้างจากสมเกียรติ สายธนู, 2528) จากการศึกษาของ Devendra (1967,c อ้างจากสมเกียรติ สายธนู, 2528) พบว่าปริมาณน้ำที่แพะกินจะมีความสัมพันธ์กับวัตถุแห้งด้วย นอกจากสภาพแวดล้อมและตัวของสัตว์เองแล้ว

<u>พันธุ์การผสมพันธุ์และการคัดเลือกพันธุ์</u>

จากจำนวนแพะทั้งหมดในโลก 74 พันธุ์ พบว่ามีพันธุ์ที่เลี้ยงเพื่อให้เนื้อเพียงอย่างเดียว 16 พันธุ์ ที่เหลือเกือบทั้งหมดเป็นพันธุ์กึ่งเนื้อกึ่งนม ส่วนที่เป็นพันธุ์ขนนั้นมีไม่กี่พันธุ์ พันธุ์เนื้อที่สำคัญ พันธุ์บัวร์ (Boer) นูเบียน(Nubian)ฟิเจียน(Fijian) และพันธุ์สิโรหิ (Sirohi) (สมเกียรติ สายธนู,2528)สำหรับแพะที่เลี้ยงในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นแพะพันธุ์เนื้อ มีขนาดเล็กคล้ายแพะพื้นเมืองของมาเลเซีย มีเปอร์เซนต์ซากระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับแพะพันธุ์อื่น ดังเช่น พ่อและแม่แพะน้ำหนัก 55-60 กิโลกรัม ในแพะพันธุ์ยุโรปและน้ำหนัก 45- 50 กิโลกรัมในแพะพื้นเมืองของมาเลเซีย หลังตัดแต่งซากตามมาตรฐานสากลพบว่าได้น้ำหนักซาก 50 เปอร์เซนต์ ขาแหละซากเมื่อตัดแต่งตามมาตรฐานสากลแล้ว จะได้น้ำหนักลดลงไปเหลือประมาณ 40 เปอร์เซนต์ (เจือ สุทธิวนิช, 2526)

ในการคัดเลือกพ่อและแม่พันธุ์แพะ จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือการคัดเลือกโดยธรรมชาติ และการคัดเลือกโดยทางวิทยาศาสตร์ ในการคัดเลือกพ่อ-แม่พันธุ์แพะ ต้องพิจารณาถึงจำนวนลูกต่อครอก ลักษณะตรงตามพันธุ์ อัตราการเจริญเติบโต เปอร์เซนต์ซาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุขภาพและพฤติกรรมของแพะ ประสิทธิภาพในการผสมพันธุ์ ตลอดจนพิจารณาถึงบรรพบุรุษ และในเพศเมียนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถในการให้นมความเชื่อง และสัญชาตญาณในการเป็นแม่เพิ่มอีกด้วย (เจือ สุทธิวนิช, 2526)

การเจริญเติบโตของแพะจนกระทั่งมีวงรอบการเป็นสัด ร่างกายยังเจริญไม่เต็มที่ และจะทำการผสมพันธุ์ จนกว่าแพะจะมีน้ำหนักประมาณ 60 - 70% ของน้ำหนักโตเต็มที่ หรืออายุ 9-10 เดือนจึงจะทำการผสมพันธุ์ได้ แต่ในแพะพันธุ์ Angora ซึ่งไม่ใช่แพะพันธุ์นม จะมีการเจริญเติบโตได้ในระดับนี้เมื่ออายุอยู่ในช่วงปีที่สองแล้ว (ศิริชัย ศรีพงศ์พันธ์, 2528) ในบางพันธุ์ ทั้งเพศผู้ - เพศเมีย สามารถผสมพันธุ์ได้เมื่ออายุ 6 เดือน อย่างไรก็ตามสำหรับเพศเมียนั้น ผู้เลี้ยงมักจะทำการผสมพันธุ์เมื่ออายุมากกว่า 10 เดือนขึ้นไป และคลอดลูกครั้งแรกอายุประมาณ 15-16 เดือน (แพะอุ้มท้องนานประมาณ 150 วัน) ส่วนแพะพันธุ์อื่นนั้นมีอายุเมื่อผสมพันธุ์ครั้งแรกแตกต่างกันออกไปตั้งแต่อายุ 7 เดือนถึง 19 เดือน (สมเกียรติ สายธนู, 2528) และจากการศึกษาของ Socker และ Trail (1966) พบว่าแพะพันธุ์แกมบิงกัตจังในมาเลเซีย โดยเฉลี่ยจะคลอดลูกครั้งแรกอายุ 15-16 เดือน แต่ในแพะพันธุ์นี้จะมีการแสดงความต้องการทางเพศเมื่ออายุยังน้อยเพียง 4 เดือนเท่านั้น ในแพะพันธุ์แกมบิงกัตจังและแพะพื้นเมืองของไทย (สมเกียรติ สายธนู, 2528) โดยทั่วไปแพะปกติจะคลอดลูกมากกว่าครั้งละ 1 ตัวเสมอ ที่ประเทศอินเดีย Amble พร้อมคณะ (1964,อ้างจากสมเกียรติ สายธนู,2528) ได้ศึกษาข้อมูลของลูกแพะพันธุ์ Beetal จำนวน 3,914 ตัว พบว่าลูกที่เกิดมาในลักษณะลูกโทน ลูกแฝดสอง แฝดสามและ แฝดสี่ คิดเป็นร้อยละ 24.63 , 11.5 และ 1.5 ตามลำดับ จากรายงานการสนับสนุนของ Devendra และ Meleroy ได้รวบรวมข้อมูลจากแพะมากกว่า 25 พันธุ์ที่เลี้ยงในเขตร้อนและรายงานว่า โดยเฉลี่ยแล้วแม่แพะให้ลูกประมาณ 1.8 ตัวต่อแม่ต่อปี ซึ่งนับว่าสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์เคี้ยวเอื้องชนิดอื่น เช่น โค กระบือ (สมเกียรติ สายธนู, 2528)

<u>โรคที่พบในแพะ</u>

โรคและพยาธิเป็นปัญหาที่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในเขตร้อน ประสบอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำแพะพันธุ์ยุโรป เข้ามาเลี้ยงในเขตร้อน จะมีปัญหาเกี่ยวกับโรคและพยาธิมากกว่าสัตว์พื้นเมือง ทำให้สูญเสียรายได้ค่อนข้างสูง ซึ่งผู้เลี้ยงมักจะมองข้ามปัญหานี้ไป ปัญหาดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการจัดการอาหาร การป้องกันโรคและสุขศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั่วไป (สมเกียรติ สายธนู, 2528) จากรายงานอุณหภูมิปกติของแพะที่มีสุขภาพดี (วัดจากทวารหนัก) 38.5-39.7 C° อัตราการหายใจ 37 ครั้ง/นาที และอัตราการเต้นของหัวใจ 100 ครั้งต่อนาที (สมเกียรติ สายธนู, 2528) จากรายงานของ Devendra (1983) Devendra และ Meleroy (1982 อ้างจากสมเกียรติ สายธนู,2528) และ Thedford (1983, อ้างจากสมเกียรติ สายธนู, 2528) ได้สรุปโรคที่สำคัญของแพะในเขตร้อนได้แก่ โรคที่เกิดจากสารพิษ และโรคที่เกิดจากการติดเชื้อ (Infections disease) เช่นโรคปอดบวม โรคปากและเท้าเปื่อย โรคแอนแทรกซ์ โรคแท้งติดต่อ โรคแมลอยโดซีด์ โรคบาดทะยัก โรคเต้านมอักเสบ โรคเท้าเน่า และโรคที่เกิดจากพยาธิ

<u>ตลาดของแพะ</u>

เมื่อแพะเป็นที่ต้องการของตลาดมากโดยเฉพาะแพะพื้นเมืองจะเป็นที่ต้องการมากกว่าแพะพันธุ์ต่างประเทศ ซึ่งมีราคาถูกกว่าแพะพื้นเมืองที่เลี้ยงในแถบภาคใต้ของไทยถึงร้อยละ 40 กอรปกับตั้งแต่ปี 2513 เป็นต้นมาจำนวนแพะในประเทศมาเลเซียลดลงถึงร้อยละ 0.62 ต่อไป จนกระทั่งถึงปี 2523 ประเทศมาเลเซียมีแพะทั้งสิ้น 312,069 ตัว (สมเกียรติ สายธนู, 2528) แต่ในประเทศไทยเองก็มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนแพะที่ลดลงถึงร้อยละ 1.89 ต่อปี นับว่าอยู่ในอัตราที่น่าวิตกมาก และการเลือกหาซื้อแพะที่มีลักษณะตรงตามความต้องการของผู้ซื้อลำบาก เนื่องจากแต่ละครอบครัวมีแพะจำนวนน้อยเฉลี่ย 3-4 ตัวต่อครอบครัวเท่านั้น (สมเกียรติ สายธนู, 2528) สำหรับแนวโน้มในการผลิตแพะ ในด้านสมรรถภาพและขนาดของแพะในประเทศไทย พบว่าต่ำกว่าประเทศมาเลเซียถึงร้อยละ 25 ทั้งนี้เนื่องจากแพะพื้นเมืองของภาคใต้ขาดการคัดเลือกพันธุ์ ปรังปรุงพันธุ์และการพัฒนาการเลี้ยงดูในแง่อาหารการจัดการและการป้องกันกำจัดโรคพยาธิ (สมเกียรติ สายธนู, 2528) ในขณะเดียวกันที่ความต้องการเนื้อของตลาดโลกเพิ่มมากขึ้นตามลำดับและคาดการณ์ว่าในปี 2528และปี 2543 จะมีความต้องการเนื้อมากขึ้นตามลำดับคือเท่ากับ 164.8 และ 216.9 ล้านตัน (วินัย ประลมพกาญจน์,2528) เกี่ยวกับราคาแพะสมเกียรติ สายธนู (2528) ได้สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับราคาแพะ ได้แก่เพศ อายุและขนาด รูปทรง ท่าทาง สุขภาพ และความสมบูรณ์ของร่างกาย แหล่งซื้อขายแพะ แพะในจังหวัดสงขลามักมีราคาสูงกว่าแพะในเขตจังหวัดอื่น ทั้งนี้เพราะอยู่ใกล้ชายแดน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีการซื้อขายและเคลื่อนย้ายสะดวกรวดเร็ว ทางด้านเป้าหมายในการส่งเสริมการเลี้ยงแพะในประเทศไทย ระยะเริ่มต้นในปัจจุบันนี้น่าจะมุ่งไปให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาพื้นฐานของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเป็นส่วนใหญ่เสียก่อน แล้วจึงเพิ่มระดับการศึกษาและวิจัยให้สูงขึ้นตามลำดับ (Saithanoo,S.1985) จากรายงานรวบรวมจากปศุสัตว์เขต 9 (2529) ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ของแต่ละจังหวัดในเขต 9 ทั้งสิ้น 7 จังหวัดพบว่าไม่มีโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์และวิธีการ

ก. <u>ประชากร</u> ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเกษตรกรในหมู่บ้านที่ทำการเลี้ยงแพะในจังหวัดสงขลา ได้แก่ เกษตรกรในตำบลหัวเขา ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง, ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่, ตำบลบ้านนา ตำบลตลิ่งชัน อำเภอจะนะ โดยทำการสุ่มคัดเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Accidental sampling รวมจำนวนกลุ่มประชากรที่ได้รับการคัดเลือกจำนวน 40 ครอบครัว จากทั้งหมด 435 ครอบครัว จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับการคัดเลือกนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เลี้ยงแพะในเขตทำสวน(สวนยางพารา, สวนผลไม้) จำนวน 13 ครอบครัว จากเกษตรกรในตำบลบ้านพรุ 90 ครอบครัว กลุ่มที่สองกลุ่มผู้เลี้ยงแพะในเขตทำนาจำนวน 13 ครอบครัวจากเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน 52 ครอบครัว และตำบลบ้านนา 80 ครอบครัว กลุ่มที่สามกลุ่มทำประมง จำนวน 14 ครอบครัว จากเกษตรกรในตำบลหัวเขา และตำบลเขารูปช้างทั้งหมด 213 ครอบครัว ในการจัดกลุ่มเกษตรกรดังกล่าว โดยพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านของเกษตรกรเป็นเกณฑ์ตัดสิน

ข. <u>แบบสอบถาม</u> แบบสอบถามที่สัมภาษณ์มีทั้งสิ้น 8 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 สถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับครอบครัวเกษตรกร

2.2 ที่ดิน และการใช้ที่ดิน

2.3 จำนวนสัตว์ที่เลี้ยง

2.4 การเลี้ยงแพะ

2.5 การสืบพันธุ์ของแพะ

2.6 โรคของแพะ

2.7 การตลาดและผลผลิต

2.8 ข้อมูลอื่น ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. <u>ขั้นตอนการศึกษาและระยะเวลาในการศึกษา</u>

การศึกษาเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงแพะดังกล่าวทั้งสามกลุ่ม แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะและข้อมูลเกี่ยวกับแพะอื่น ๆ เช่นจุดที่จะทำการศึกษาเก็บข้อมูล การตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถาม พร้อมทดสอบแบบสอบถาม (Pretest)

ขั้นตอนที่ 3 ติดต่อหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ และภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ขั้นตอนที่ 4 เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงแพะ

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ทำสไลด์

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาสำรวจ

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตั้งแต่วันที่ 10 กรกฎาคม 2529 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2529 รวมระยะเวลาในการศึกษา 173 วัน ดังแสดงในตาราง 7

<u>ตารางที่ 7</u> แสดงขั้นตอนในการศึกษา และระยะเวลาในการศึกษา

ขั้นตอนการศึกษา	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.
1. ศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะและข้อมูลทั่วไป	———					
2. สร้างแบบสอบถามพร้อมทดสอบ		———				
3. ติดต่อหน่วยงานราชการ		———	———	———		
4. เก็บข้อมูลการศึกษาสำรวจ				———	———	
5. การรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ					———	
6. สรุปผลการศึกษาสำรวจ						———

งบประมาณในการศึกษาในการจัดทำศึกษาปัญหาพิเศษฉบับนี้เป็นเงินทั้งสิ้น 4,500 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ง. <u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u> โดยใช้วิธีการทดลองทางสถิติ เป็นอัตราร้อยละ

จ. <u>ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ</u>

เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานในการศึกษาพัฒนาการเลี้ยงแพะในสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกันคือ ในสภาพชนบทที่มีการทำสวน ทำนา และทำประมงนั้น ร่วมกับการเลี้ยงแพะ ควรจะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้บริการในด้านใด ลักษณะไหน อย่างไรในกำลังอัตราเท่าไร แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะดังกล่าวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อเป็นการประหยัดทั้งเวลา ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จะต้องสูญเสียไป อันจะส่งผลในลักษณะที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการศึกษา

<u>สภาพทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในกลุ่มผู้ทำสวน ทำนาและทำประมงในเขตจังหวัดสงขลา</u>

จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรทั้งสามกลุ่มคือกลุ่มทำสวน ทำนา และทำประมง ไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 38.46 , 38.46 และ 35.71 ตามลำดับ ซึ่งนับว่าในกลุ่มทำนามีอัตราเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับการเข้าเรียนหนังสือสูงกว่ากลุ่มทำสวนและทำประมง เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะทั้งสามกลุ่มเกือบร้อยละ 100.0 นับถือศาสนาอิสลาม ขนาดของครอบ-ครัวกลุ่มทำสวนสมาชิกในครอบครัว 5-9 คน ร้อยละ 53.85 ในขณะที่กลุ่มทำนา และทำประมงมีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คนร้อยละ 46.15 และ 57.14 ตามลำดับ สมาชิกในครอบครัวที่ช่วยงานด้านเกษตรพบว่าทั้งสามกลุ่ม มีสมาชิกที่ช่วยงานได้เพียง 1-3 คน ซึ่งนับว่าต่ำเมื่อพิจารณาถึงสมาชิกในครอบครัวแล้ว เกี่ยวกับรายได้หลักของเกษตรกรในกลุ่มทำสวนได้จากการทำสวนยางพารา ร้อยละ 53.33 รองลงมารับจ้างหรือกรรมกร เลี้ยงสัตว์และทำสวนผลไม้ ร้อยละ 33.33 , 6.67 และ 6.67 ตามลำดับ กลุ่มทำนาได้จากการทำนาร้อยละ 47.37 รองลงมาคือทำสวนยางพารา ร้อยละ 36.84 และในกลุ่มทำประมงรายได้หลักได้จากการประมงเพียงร้อยละ 30.0 รองลงมาคือค้าขาย ทำสวนผักและรับจ้าง (กรรมกร) คิดเป็นร้อยละ 20.0, 15.0 และ 15.0 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางผนวกที่ 1.1

ลักษณะการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดิน จากการสำรวจพบว่าในกลุ่มทำสวนมีลักษณะการถือครองที่ดินสูงกว่ากลุ่มอื่นอย่างเห็นได้ชัดคือมีการถือครองที่ดินมากกว่า 20 ไร่ต่อครัวเรือนถึงร้อยละ 36.36 ในขณะที่กลุ่มทำประมงและทำนาถือครองเพียงร้อยละ 14.29 และ 7.25 ตามลำดับและในกลุ่มทำประมงมีเกษตรกรที่ถือครองที่ดิน 1-5 ไร่ สูงกว่ากลุ่มทำสวนและทำนา สำหรับการใช้ที่ดินเพื่อทำการเกษตร พบว่าทุกกลุ่มมีการใช้ประโยชน์เกือบเต็มที่ ลักษณะการถือครองที่ดินของกลุ่มทำสวน และทำประมง พบว่าร้อยละ 100.0 ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ในกลุ่มทำนามีการเช่าที่ดินคนอื่นคิดเป็นร้อยละ 7.70 และเกษตรกรมีที่ดินให้คนอื่นเช่าร้อยละ 15.38 ดังแสดงในตาราง ผนวกที่ 1.2

จำนวนสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยง นอกจากแพะได้แก่ โคและสัตว์ปีก (ไก่, เป็ด, ห่าน)นั้น ในกลุ่มทำสวน ทำนาและทำประมงพบว่าเลี้ยงโคจำนวน 44 , 5 และ 14 ตัว ของหน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาสำรวจ ตามลำดับ สำหรับจำนวนแพะ พบว่าในกลุ่มทำสวนเลี้ยงมากถึงร้อยละ 50.34 ของจำนวนแพะที่สำรวจทั้งหมดซึ่งมีปริมาณ 302 ตัว ในขณะที่กลุ่มประมงและทำนา มีจำนวนแพะเพียง 27.32 และ 22.64 ของจำนวนแพะที่สำรวจทั้งหมดดังแสดงในตารางผนวกที่ 2.2 จุดประสงค์ที่ทำการเลี้ยงแพะ ในกลุ่มทำสวนให้เหตุผลว่าเลี้ยงเพื่อจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 75.0 แต่ในกลุ่มทำประมงและทำนาเลี้ยงแพะเพื่อบริโภค เป็นจุดประสงค์หลัก รองลงมาเพื่อจำหน่าย ดังแสดงในตารางผนวกที่ 2.1

<u>การเลี้ยงแพะและวิธีการเลี้ยงแพะ</u>

จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรในกลุ่มทำสวนและทำนาร้อยละ 38.46 และ 30.77 ที่เริ่มเลี้ยงแพะในช่วงระยะปีแรกต่างกับเกษตรกรกลุ่มทำประมง ซึ่งมีการเลี้ยงแพะมานานกว่า 3 ปี สูงถึงร้อยละ 71.0 อิทธิพลที่มีผลต่อการเลี้ยงแพะของเกษตรกรทั้งสามกลุ่ม เนื่องจากเห็นว่าแพะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย และความเชื่อทางศาสนา นอกจากปัจจัยดังกล่าวแล้วพบว่ามีการเลี้ยงแพะเพื่อเป็นรายได้ งานอดิเรก เห็นว่าการเลี้ยงแพะปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย รับจ้างเลี้ยงและเลี้ยงเพื่อใช้ทำยา

วิธีการเลี้ยงแพะ ในกลุ่มทำสวนและทำนาพบว่า มีการเลี้ยงแพะแบบขังคอก และแบบกึ่งปล่อยกึ่งบังคับ คิดเป็นร้อยละ 38.46 และ 46.15 แต่ในกลุ่มทำประมงนิยมเลี้ยงแพะโดยการปล่อยลาน คิดเป็นร้อยละ 71.43 และเลี้ยงแบบขังคอกร้อยละ 28.57 อาหารและน้ำสำหรับแพะ อาหารของแพะ แพะจะกินเศษผักและใบไม้ ไม่มีการให้อาหารสัตว์ (พืช) อาหารข้น และเศษฟางข้าว แต่อย่างใด พบแต่การให้เกลือแร่ ในกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่ม เช่นในกลุ่มทำสวน จะมีการให้เกลือเป็นอาหารเสริมคิดเป็นร้อยละ 61.54 โดยให้นาน ๆ ครั้ง และในกรณีขาดแคลนอาหารสัตว์ พบว่าจะมีการให้ใบไม้ เช่น ใบข่อย ใบหูกวาง ฯลฯ มาให้แพะกินภายในคอก แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงแพะ ได้จากบ่อเป็นส่วนใหญ่ จะเห็นว่ากลุ่มทำนาจะใช้น้ำจากบ่อคิดเป็นร้อยละ 68.75 แหล่งน้ำที่นิยมใช้รองลงมาคือหนองหรือบึง โดยเฉพาะในกลุ่มทำสวนและน้ำฝนที่นิยมให้เลี้ยงแพะกันมากในกลุ่มทำนาและทำประมง ดังแสดงในตารางผนวกที่ 1.3

<u>ลักษณะการสืบพันธุ์และการคัดเลือกพันธุ์แพะ</u>

การคัดเลือกพันธุ์แพะ เพื่อใช้เป็นพ่อ-แม่พันธุ์ พบว่าเกษตรกรกลุ่มทำประมงมีการคัดเลือกพันธุ์สูงกว่ากลุ่มทำสวนและทำนา ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 42.86 , 23.08 และ 15.38 ตามลำดับ ความถี่ในการให้ลูกแพะต่อครอกต่อปี โดยเฉลี่ย 2 ครอกต่อปี พบถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
100760

ร้อยละ 100.0 , 75.0 และ 69.24 ในกลุ่มทำสวน ทำประมง และทำนา ตามลำดับ และในกลุ่มทำนาพบว่าแพะให้ลูก 1 ครอกต่อปี และ 3 ครอกต่อ 2 ปี ร้อยละ 15.38 เท่ากัน ขณะเดียวกันที่กลุ่มประมงพบว่าแพะมีการให้ลูกแพะ 1 ครอกต่อปีสูงถึงร้อยละ 25.0 สำหรับจำนวนลูกต่อครอกโดยเฉลี่ย ในกลุ่มทำสวนให้ลูก 2 ตัวต่อครอกร้อยละ 72.22 (แม่แพะที่อุ้มท้องครั้งที่สอง) สูงกว่ากลุ่มทำนาและทำประมง ซึ่งพบเพียงร้อยละ 45.45 และ 43.33 เท่านั้น ตรงกันข้ามกลุ่มทำประมงจะให้ลูกแพะได้เพียง 1 ตัวต่อครอกคิดเป็นร้อยละ 40.0

อายุของแพะสาวที่สามารถให้ลูกครั้งแรกเมื่ออายุ 1 ปีนั้น พบว่าสูงมากในกลุ่มทำสวน รองลงมาคือกลุ่มทำนา และทำประมง คิดเป็นร้อยละ 76.62 , 75.0 และ 35.71 ตามลำดับ และแพะสาวที่ให้ลูกครั้งแรกเมื่ออายุ 1-2 ปี นั้นพบว่ากลุ่มประมงสูงที่สุด รองลงมาคือกลุ่มทำนา และทำสวน คิดเป็นร้อยละ 64.29 , 25.0 และ 23.08 ตามลำดับ

การตอนแพะ พบว่า การตอนแพะเพศผู้นั้น เกษตรกรทั้งสามกลุ่มไม่นิยมทำ โดยให้เหตุผลต่าง ๆ ดังนี้ คือในกลุ่มทำสวนเห็นว่าการตอนแพะไม่มีประโยชน์เสียเวลา และตอนไม่เป็นคิดเป็นร้อยละ 33.34 เท่ากัน ในกลุ่มทำนา ให้เหตุผลว่าตอนไม่เป็น, เก็บไว้ทำพันธุ์และไม่มีประโยชน์คิดเป็นร้อยละ 41.67, 33.33 และ 25.0 ตามลำดับ และในกลุ่มทำประมงนั้นให้เหตุผลว่า ไม่มีประโยชน์ เก็บไว้ทำพันธุ์ และตอนไม่เป็นคิดเป็นร้อยละ 42.86 , 35.71 และ 21.43 เรียงตามลำดับดังแสดงในตารางผนวกที่ 4

<u>โรคที่พบและการระบาดของโรคในแพะ</u>

จากการสำรวจพบว่าในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา (30 ตุลาคม 2528 -30 ตุลาคม 2529) พบว่ามีการระบาดของโรคกว้าง โดยเฉพาะในกลุ่มทำนา รองลงมาคือกลุ่มทำสวน และทำประมงคิดเป็นร้อยละ 84.62, 76.92 และ 57.14 ตามลำดับ โรคที่พบได้แก่โรคปากและเท้าเปื่อย เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือโรคเต้านมอักเสบ โรคท้องอืด สำหรับการปฏิบัติในกรณีเมื่อพบว่ามีแพะป่วย เกษตรกรจะหายามารักษาเองเป็นสำคัญ หรือไม่ทำอะไรเลย มีเพียงส่วนน้อยที่ปรึกษาผู้มีความรู้ภายในหมู่บ้านหรือเจ้าหน้าที่ทางสัตว์แพทย์ สาเหตุการตายของแพะในกลุ่มทำประมง พบว่าแพะตายเพราะอุบัติเหตุ เช่น รถชน สุนัขกัด แทบทั้งสิ้น เช่นเดียวกับกลุ่มทำสวนและทำนา พบว่ามีแพะที่ตายโดยอุบัติเหตุในอัตราที่สูงถึงร้อยละ 92.31 และ 66.67 นอกจากนี้อาจจะตายโดยโรคระบาดหรือป่วย หลังจากแพะตาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แล้วจะทำลายซากโดยการฝัง โดยเฉพาะในกลุ่มทำสวน คิดเป็นร้อยละ 91.67 รองลงมาคือกลุ่มทำนา และทำประมง คิดเป็นร้อยละ 66.67 และ 53.85 ส่วนที่เหลือในกลุ่มทำ--สวน ทำนา และทำประมงจะทำลายซากด้วยการให้เพื่อนบ้าน ทิ้งป่าหรือทิ้งทะเล ดังแสดงในตารางพนวกที่ 5

<u>การขายแพะ</u>

แพะส่วนใหญ่ที่ขาย เป็นแพะเพศผู้ที่มีอายุโดยเฉลี่ย 1-1 ปี และ 1 - 2 ปี ในกลุ่มทำสวนพบถึงร้อยละ 33.33 เท่ากัน เช่นเดียวกันกับกลุ่มทำนาจะขายแพะเมื่ออายุ1- 1½ ปี , 1½ - 2 ปี และ 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.0 , 40.0 และ 30.0 ตามลำดับ สำหรับในกลุ่มทำประมงจะขายแพะที่มีอายุ 1½ - 2 ปี และ 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ 41.67 มีเพียงส่วนน้อยที่จะขายแพะที่มีอายุต่ำกว่า 1½ ปี หรือมากกว่า 3 ปี ราคาของแพะที่ขายได้ในกลุ่มทำประมง สามารถขายได้ราคาสูงกว่ากลุ่มทำสวนและทำนา ทั้งนี้เพราะแพะมีขนาดใหญ่กว่า และอยู่ใกล้แหล่งชุมชน และกลุ่มทำสวนจะขายแพะได้ราคาสูงกว่ากลุ่มทำนา ราคาโดยเฉลี่ยที่เกษตรกรทั้งสามกลุ่มสามารถขายได้อยู่ในช่วง 501-700 บาท ช่วงเดือนที่มีการขายแพะมากคือเดือนธันวาคม ถึงกุมภาพันธ์ การขายแพะส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อเป็นรายได้ คิดเป็นร้อยละ 75-85.0 ในเกษตรกรทั้งสามกลุ่ม มีส่วนน้อยที่ขายเนื่องจากอุทกภัย อัคคีภัย ขาดแคลนอาหารหรือสาเหตุอื่น ลักษณะการซื้อขายแพะ ผู้ซื้อจะมาติดต่อกับผู้เลี้ยงภายในหมู่บ้านโดยตรง

<u>หน่วยงานของรัฐที่มีผลต่อการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ</u>

จากการสำรวจพบว่า การให้คำแนะนำการเลี้ยงแพะ พบน้อยมากที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเข้าถึง โดยเฉพาะในกลุ่มทำนาและทำประมง แต่ในกลุ่มทำสวนพบว่าเจ้าหน้าที่บางหน่วยงานของรัฐ เข้าส่งเสริมการเลี้ยงแพะและให้คำแนะนำ ถึงร้อยละ 53.85 ของผู้เลี้ยงแพะในกลุ่มนี้ สำหรับกรณีความต้องการเลี้ยงแพะเพิ่ม ภายหลังจากมีการส่งเสริมของรัฐ พบว่ามีความต้องการเพิ่มโดยเฉพาะในกลุ่มทำนาและทำสวน โดยคิดเป็นร้อยละ 69.23 และ 61.54 แต่ในกลุ่มทำประมง มีความต้องการเลี้ยงแพะเพิ่มเพียงร้อยละ 46.15 เท่านั้น ทั้งนี้โดยให้เหตุผลว่า แพะจำนวนมากกว่าที่มีอยู่จะเพิ่มภาระและก่อความรำคาญแก่เพื่อนบ้าน ความต้องการของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเลี้ยงแพะในกลุ่มทำสวน ต้องการบริการทางด้านพันธุ์และยารักษาโรค คิดเป็นร้อยละ 31.25 เท่านั้น เช่นเดียวกับในกลุ่มทำนาและทำประมง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีความต้องการทราบถึงด้านพันธุ์ ร้อยละ 57.14 และ 35.72 รวมทั้งด้านยารักษาโรค ร้อยละ 26.67 และ 40.0 เกี่ยวกับตลาดนั้น ในการจำหน่ายแพะนั้นแทบไม่มีปัญหา มีบ้างก็เพียงบางรายเท่านั้นดังแสดงในตารางผนวกที่ 7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

13522

วิจารณ์และเสนอแนะ

สภาพทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในกลุ่มผู้ทำสวน ทำนาและทำประมง ในเขตจังหวัดสงขลา

จากการสำรวจศึกษาพบว่าเกษตรกรทั้งสามกลุ่ม มีผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาอยู่มากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพทางเศรษฐกิจ, ปัญหามีบุตรหลายคน ทำให้ผู้ได้รับการศึกษาต่ำหรือได้รับการศึกษาเพียงภาคบังคับการศึกษาของรัฐบาลเท่านั้น ซึ่งจะเห็นว่ามีผู้ที่จบประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 มีสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของจิตผกา ธนปัญญารัชวงศ์ (2528) ได้สำรวจพบว่าการศึกษาของเกษตรกรบางตำบลในเขตอำเภอหาดใหญ่ มีเกษตรกรจบชั้นประถมปีที่ 4 ร้อยละ 53.0 ขนาดของครอบครัวเกษตรกร และสมาชิกในครอบครัวที่สามารถช่วยงานด้านเกษตรของเกษตรกรทั้งสามกลุ่มพบว่า มีสมาชิกในครัวเรือนสูงถึง 4-7 คน แต่มีสมาชิกเพียง 1-3 คน เท่านั้นที่สามารถช่วยงานด้านเกษตร คิดเฉลี่ยร้อยละ 65 - 70.0

รายได้หลักของเกษตรกรโดยเฉพาะกลุ่มทำสวน และทำนานั้นได้มาจากการทำสวนยางพาราเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะเกษตรกรมีการถือครองที่ดินต่อครัวเรือนสูง ส่วนการทำนานั้นเพื่อนำมาบริโภคในครัวเรือน มีขายบ้างเล็กน้อย ในกลุ่มทำประมงซึ่งพบว่าเกษตรกรมีเนื้อที่ถือครองต่ำ รายได้หลักจึงได้มาจากการทำประมง ทำสวนผัก และเป็นกรรมกร เป็นส่วนใหญ่ ส่วนการเลี้ยงแพะร่วมกับการทำอาชีพลักนั้นทั้ง 3 กลุ่มพบว่ามีเพียงกลุ่มทำสวนกลุ่มเกียวที่เลี้ยงแพะเป็นรายได้ให้กับกลุ่มในขณะที่กลุ่มทำนา และทำประมง เลี้ยงแพะเพื่อบริโภคเป็นหลัก ที่เหลือจึงจะขายซึ่งปริมาณการขายได้มากพอก็จะเป็นรายได้ของกลุ่ม

วิธีการเลี้ยงและการเลี้ยงแพะ

จากการสำรวจพบว่าสภาพการเลี้ยงแพะวิธีการเลี้ยงแพะในกลุ่มเกษตรกรทั้งสามกลุ่ม พบว่าเกษตรกรกลุ่มทำสวนประสบความสำเร็จในการเลี้ยงแพะมากที่สุด ทั้ง ๆ ที่เพิ่มเริ่มเลี้ยงเป็นปีแรกในอัตราที่สูง วัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยงแพะของกลุ่มนี้ก็เพื่อการจำหน่าย และความเชื่อทางศาสนา ลักษณะวิธีการเลี้ยง พบว่ามีการเลี้ยงแบบขังคอก และแบบกึ่งปล่อยกึ่งบังคับ มีการจัดหาเศษใบไม้ เศษอาหาร และน้ำแก่แพะในบางฤดูกาล ที่พบว่าขาดแคลนอาหารและน้ำ และเป็นกลุ่มเดียวที่มีการเสริมเกลือแร่ให้สัตว์กิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

<u>ลักษณะการสืบพันธุ์และการคัดเลือกพันธุ์แพะ</u>

จากการสำรวจศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มทำประมง จะมีแพะที่สามารถให้ลูกแพะแรกคลอดที่มีน้ำหนักสูง แต่ให้ลูกต่อครอกต่ำกว่ากลุ่มทำสวนและทำนา ทั้งนี้เพราะว่ากลุ่มประมงมีการคัดเลือกพ่อ-แม่พันธุ์ที่มีขนาดใหญ่สูงกว่ากลุ่มอื่น และมีการผสมพันธุ์ในช่วงอายุที่เหมาะสมคือมีอายุประมาณ 10 - 12 เดือน ในกลุ่มทำสวนแม่แพะ(อุ้มท้องครั้งที่สอง) จะสามารถให้ลูก 2 ตัวต่อครอกสูงถึงร้อยละ 100.0 ซึ่งนับว่าสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มทำประมงและทำนา คิดเป็นร้อยละ 75.0 และ 69.24 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แพะมีสายพันธุ์ที่ดีและมีสภาพการเลี้ยงดูที่ดีกว่าการเลี้ยงดูในกลุ่มทำประมงและทำนา รวมทั้งได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของราชการจาก เกษตรอำเภอ และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

<u>โรคที่พบและการระบาดของโรคในแพะ</u>

ในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา (30 ตุลาคม 2528-30 ตุลาคม 2529) จากการสำรวจพบว่าแพะที่ตายส่วนใหญ่นั้น เนื่องมาจากอุบัติเหตุเช่นรถชน สุนัขกัด พบสูงมากในเกษตรกลุ่มทำประมงและกลุ่มทำสวน ทั้งนี้เพราะกลุ่มประมง มีวิธีการเลี้ยงแพะแบบปล่อยลานการควบคุมดูแลจึงเป็นไปได้ยาก อีกทั้งบริเวณดังกล่าวอยู่ใกล้แหล่งชุมชนซึ่งมีรถยนต์และสุนัขมาก สำหรับโรคที่พบว่ามีการระบาดกว้างโดยเฉพาะในกลุ่มทำนา โรคที่พบมากที่สุด คือโรคปากและเท้าเปื่อย รองลงมาคือโรคเต้านมอักเสบ โรคท้องอืด ตามลำดับ

<u>การขายแพะ</u>

ลักษณะการซื้อขายแพะ ผู้ซื้อจะมารับซื้อแพะจากเกษตรกรภายในหมู่บ้าน เกษตรกรจะเลือกขายแพะเพศผู้ เป็นส่วนใหญ่เพราะต้องการเก็บแพะเพศเมียไว้ทำพันธุ์ต่อไป การขายจะเลือกขายแพะที่มีายุ และมีน้ำหนักที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มของเกษตรกรทำให้ราคาแตกต่างกัน ดังจะเห็นว่า ในกลุ่มทำสวนและทำนา นิยมขายแพะที่มีอายุ 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 65-70.0 ราคาที่ได้อยู่ในช่วง 501-700 บาท ในขณะที่กลุ่มทำประมงจะขายแพะที่มีอายุ 1½ - 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.0 ราคาอยู่ในช่วง 701-900 บาท ช่วงระยะเวลาที่การขายแพะมากคือเดือนธันวาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ทั้งนี้เพราะในช่วงดังกล่าวผู้ที่นับถือศาสนอิสลามนิยมใช้แพะประกอบพิธีศาสนาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

<u>หน่วยงานของรัฐต่อการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ</u>

แนวทางในการพัฒนาการเลี้ยงแพะเพื่อเป็นอาชีพลักหรือเพื่อให้การประกอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาชีพการเลี้ยงแพะดีขึ้น มีลู่ทางที่สดใส ทั้งนี้เพราะเกษตรกรยังคงมีความต้องการเลี้ยงแพะเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงถึงร้อยละ 65-70.0 โดยที่รัฐบาลหรือสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง สามารถจัดหาบริการในด้านพันธุ์แพะ ยารักษาโรค ซึ่งแพะเป็นสัตว์ที่กลุ่มชนชาวมุสลิมบริโภคแทนเนื้อโคซึ่งหายาก อีกทั้งยังมีการนำเอาเลือดแพะมาผลิตซีรั่มอีกด้วย จากเหตุผลดังกล่าวพอที่จะสนับสนุนการเลี้ยงให้พัฒนาขึ้นอีกมาก อักทั้งด้านตลาดและราคาแพะก็นับว่าสูงพอสมควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุป

จากการสำรวจผู้เลี้ยงแพะในกลุ่มเกษตรกร กลุ่มทำสวน ทำนา และทำประมง ผลปรากฏดังนี้

1. <u>สถานภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ</u>

เกษตรกรทั้งสามกลุ่ม มีผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 35.38 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวนสมาชิกที่สามารถช่วยงานด้านเกษตรคิดเป็นร้อยละ 60.0 รายได้หลักของกลุ่มทำนา และทำสวนได้จากสวนยางพารา แต่ในกลุ่มประมงได้จากการทำประมง การค้าขาย และทำสวนผัก ลักษณะการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดิน พบว่ากลุ่มทำสวนถือครองที่ดิน 20 ไร่ขึ้นไป สูงกว่ากลุ่มทำประมง และทำนา ตามลำดับ

2. <u>วิธีเลี้ยงแพะ</u>

กลุ่มทำสวนและทำนา มีการเลี้ยงแพะในระยะช่วงปีแรกสูง ร้อยละ 38.0 และ 31.0 ต่างกับกลุ่มประมงที่เลี้ยงแพะมานานกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.0 การเลี้ยงกลุ่มทำสวน และทำนาเลี้ยงแบบขังคอก และ/หรือกึ่งปล่อยกึ่งขังคับ กลุ่มประมงซึ่งมีการเลี้ยงแบบปล่อยลาน น้ำที่ใช้ได้จากน้ำบ่อ บึงหรือหนองน้ำ และน้ำฝน ทั้งนี้ไม่พบว่ามีการให้อาหารข้น มีแต่การให้เกลือแร่บ้างในกลุ่มทำสวนกลุ่มเดียว

3. <u>ลักษณะการสืบพันธุ์และการคัดเลือกพันธุ์แพะ</u>

พบว่ากลุ่มทำประมงมีการคัดเลือกพันธุ์สูงกว่ากลุ่มทำสวน และทำนาตามลำดับ โดยให้ลูก 2 ตัวต่อครอก และให้ลูก 2 ครอกต่อปี ซึ่งในกลุ่มทำสวนพบว่าแพะให้ลูก 2 ตัวต่อครอกสูงกว่ากลุ่มทำนา และทำประมง คิดเป็นร้อยละ 72.22 , 45.45 และ 43.33 ตามลำดับ อายุของแพะสาวในการให้ลูกครั้งแรก พบว่าแพะของเกษตรกรกลุ่มทำสวนและทำนาให้ลูกเมื่ออายุประมาณ 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 75 - 76.0 และในกลุ่มทำประมงให้ลูกครั้งแรกอายุ 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.0 และไม่พบว่ามีการตอนแพะเพศผู้แต่อย่างใด

4. <u>โรคที่พบและการระบาดของโรค</u>

โรคที่พบว่ามีปัญหามากที่สุด คือโรคปากและเท้าเปื่อย รองลงมาคือ โรคเต้านมอักเสบ โรคท้องอืด ตามลำดับ แต่สาเหตุการตายของแพะส่วนใหญ่เนื่องจากอุบัติเหตุรถชนหรือสุนัขกัด ในอัตราที่สูงร้อยละ 92 - 95.0 โดยเฉพาะในกลุ่มทำประมงและ ทำสวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำลายซากโดยการฝัง ทิ้งทะเล ทิ้งป่า และให้เพื่อนบ้าน

5. <u>การขายแพะ</u>

พบว่าเกษตรกรทั้งสามกลุ่ม ขายเฉพาะเพศผู้ที่มีอายุเฉลี่ย 1-2 ปี พบในกลุ่มทำสวนและทำนาถึงร้อยละ 66.0 และ 70.0 แต่ในกลุ่มทำประมงขายเมื่อแพะมีอายุ 1½ - 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.0 โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นรายได้ การขายผู้ซื้อจะมาติดต่อกับเกษตรกรภายในหมู่บ้านโดยตรง

6. <u>หน่วยงานของรัฐต่อการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ</u>

พบว่ามีกลุ่มทำสวนเท่านั้น ที่มีหน่วยงานของเกษตรอำเภอและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ให้บริการช่วยเหลือโดยที่เกษตรกรที่มีความต้องการบริการด้านพันธุ์ ยารักษาโรค เป็นสำคัญ รองลงมาคือด้านอาหาร และตลาดบ้างเล็กน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

1. เจือ สุทธิวนิช. 2526. หลักและแนวทางการปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองภาคใต้. ภาควิชาสัตว์ศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. 78 หน้า

2. ศรีสกุล วรจันทรา. 2528. การคำนวณ สูตรอาหาร และเทคโนโลยีอาหารสัตว์. ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง, พิมพ์ครั้งที่ 1, หน้า 295

3. สมเกียรติ สายธนู. 2528. การเลี้ยงแพะ.ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พิมพ์ครั้งที่ 1, 298 หน้า

4. จิตผกา ธนปัญญารัชวงศ์. 2528. ค่านิยมของเกษตรกรบางตลบลในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร. ว.สงขลานครินทร์, 7 (4) : 381-389

5. วินัย ประลมพกาญจน์. 2528. เนื้อสัตว์สำหรับบริโภค. ว.สงขลานครินทร์, 7 (4) : 343-347.

6. ศิริชัย ศรีพงศ์พันธุ์. 2528. ลักษณะทางการสืบพันธุ์บางประการของแม่แพะ. ว.สงขลานครินทร์,7(1) : 89-92.

7. สมเกียรติ สายธนู. 2528. ผลผลิตเนื้อจากแพะ. ว.สงขลานครินทร์, 7 (2) : 233-242.

8. กองส่งเสริมปศุสัตว์. เอกสารส่งเสริมการเลี้ยงแพะ กรมปศุสัตว์ พิมพ์ครั้งที่ 1.

9. สมเกียรติ สายธนู,พีรศักดิ์ สุทธิโยธิน และเสาวนิต คูประเสริฐ, 2528. การกระจายของประชากรแพะ และลักษณะของแพะพันธุ์พื้นเมืองภาคใต้. เสนอการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 23 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 4-7 กุมภาพันธ์ 2528.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. สำนักงานสถิติ แห่งชาติ, 2523. รายงานสำมะโนประชากรการเกษตร, 2521 สำนักนายกรัฐมนตรี.

11. Copland,J.W.,1985. Goat Production and Research in the tropics : proceedings of a workshop. held at the university of Queensland, Brisbane, Australia, 6-8 February 1984. ACIAR Proceeding Series NO.7,118 P.

12. Devendra, C. 1980. Feeding and Nutrition of goat in digestive Physiology and Nutrition of ruminants Vol.3. Practical Nutrition Covvallis, Oregon, USA. PP 239-256.

13. Sacker, G.I. and Trail, J.C.M. 1966. Production Characteristics of herd of East african Mubende goats trop. Agric., 43: 41-51

14. Saithanoo, S.1985. Current status and future development of goat production in Southern Thailand. Department of animal Science, Faculty of Natural Resources, Prince of Songhkla university, Hat Y ai, Thailand.

15. Saithanoo, S. Kuprasert, S., Di.Donato, R.M., Suttiytin, P, choldumrongkut, S., and Pralomkarn, W.1985. Village goat production in Sonthern Thailand: 1 Number and distribution of goats. Songklanakarin J., Sci. Technol. 7: 267-270.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น-อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 1.1 แสดงสถานภาพทั่วไปของครอบครัวเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในเขตจังหวัดสงขลา

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ		
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง
ระดับการศึกษา			
ไม่ได้เรียน	38.46	38.46	35.71
ป1-4	53.85	38.46	64.29
ป5-7	-	7.69	-
มศ.ต้น	-	7.69	-
สูงกว่ามศ.ต้น	-	7.70	-
อื่น ๆ ปวส.	7.69	-	-
ศาสนา			
อิสลาม	100	100	92.86
พุทธ	-	-	7.14
อื่น ๆ	-	-	-
ขนาดครอบครัว			
1-3 คน	30.77	38.46	7.14
4-6 คน	53.85	46.15	57.14
7-9 คน	15.38	15.28	21.43
10 คนขึ้นไป	-	-	14.29
สมาชิกที่ช่วยทำการเกษตร			
1-3 คน	46.15	61.54	85.71
4-6 คน	38.46	38.46	14.29
7-9 คน	15.39	-	-
รายได้หลัก	-	-	-
ทำนา	-	47.37	10.0
ทำสวน(ยางพารา)	53.33	36.84	5.0
ทำสวนผลไม้	6.67	-	-
ทำสวนผัก	-	5.26	15.0
เลี้ยงสัตว์	6.67	-	5.0
รับจ้าง	33.33	5.26	15.0
ค้าขาย	-	5.26	20.0
ประมง	-	-	30.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 1.2 แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน และการใช้ที่ดิน

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ		
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง
พื้นที่ถือครอง			
1-5 ไร่	36.36	35.71	85.71
6-10 ไร่	-	28.57	-
11-15 ไร่	18.18	21.43	-
16-20 ไร่	9.09	7.14	-
20 ไร่ขึ้นไป	36.36	7.15	14.29
พื้นที่ทำการเกษตร			
1-5 ไร่	36.36	42.86	80.0
6-10 ไร่	9.09	21.43	-
11-15 ไร่	18.18	21.43	-
16-20 ไร่	9.09	7.14	-
20ไร่ขึ้นไป	27.28	7.14	20.0
ลักษณะการถือครองที่ดิน			
เป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมด	100	76.92	100
เป็นเจ้าของที่ดินและให้คนอื่นเช่า	-	15.38	-
เช่าคนอื่น	-	7.70	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 2.1 แสดงจำนวนสัตว์เลี้ยง(โค,กระบือ,แพะ,แกะ และสัตว์ปีก)

ตารางผนวกที่ 2.1

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ		
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง
จำนวนสัตว์เลี้ยง			
โค	18.97	5.05	10.37
กระบือ	-	-	-
แพะ	63.79	67.68	64.44
แกะ	-	-	-
สัตว์ปีก	17.24	27.27	25.19
จุดประสงค์ในการเลี้ยงแพะ			
บริโภค	25.00	55.55	54.17
จำหน่าย	75.0	44.45	45.83
ใช้งาน	-	-	-

ตารางผนวกที่ 2.2 แสดงจำนวนแพะในกลุ่มเกษตรกรแต่ละกลุ่ม

ลักษณะข้อมูล	จำนวน(ตัว)	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ทำสวน	148	13	50.34
ทำนา	67	13	22.64
ทำประมง	87	14	27.32
รวม	302	40	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะในเขตจังหวัดสงขลาของกลุ่มเกษตรกร (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ		
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง
สาเหตุที่เลี้ยงแพะ			
เลี้ยงง่าย	24.0	36.36	23.50
ขายง่าย	16.0	-	-
ลงทุนต่ำ	24.0	18.18	-
สูญเสียน้อย	-	-	-
เกี่ยวข้องทางศาสนา	-	13.64	52.94
ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสัตว์อื่น	-	-	-
อื่น ๆ (รายได้, งานอดิเรก, สนใจ, รับจ้าง, ทำยา และปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย)	36.0	31.82	23.53
ประเภทของอาหาร (จำนวนครอบครัว)			
อาหารธรรมชาติ	13	11	14
เศษผัก	-	-	-
พืชอาหารสัตว์	-	-	-
อาหารข้น	-	-	-
เศษพวงข้าว	-	-	-
เกลือแร่	8	-	-
ปัญหาขาดแคลนอาหารสัตว์			
เคย	15.38	15.38	35.71
ไม่เคย	84.62	84.62	64.29
สาเหตุที่ขาดแคลนอาหารสัตว์ (จำนวนครอบครัว)			
ฝนแล้ง	-	1	3
น้ำท่วม	-	1	1
จำนวนสัตว์เลี้ยงมาก	-	-	3
แหล่งพืชอาหารสัตว์มีน้อย	-	-	-
อื่น ๆ (ปรึกษาเจ้าหน้าที่การเกษตร)	1	-	-

(มีต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะในเขตจังหวัดสงขลา ของกลุ่มเกษตรกร (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ		
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง
ลักษณะการแก้ปัญหา			
การขาดแคลนอาหารสัตว์ (จำนวนครอบครัว)			
ลดจำนวนแพะ	-	-	-
ซื้อหาหารมาให้	-	-	-
ไม่ทำอะไรเลย	-	-	2
หาอาหารมาให้	4	2	4
การให้อาหารข้น และเกลือแร่ (จำนวนครอบครัว)			
อาทิตย์ละครั้ง	-	-	-
เดือนละครั้ง	-	-	-
นานนานครั้ง	8	1	-
แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงแพะ			
บ่อ	50.0	68.25	50.0
บ่อบาดาล	-	6.25	-
หนอง/บึง	42.86	6.25	7.14
ลำคลอง/ธารน้ำ	-	6.25	-
ทะเลสาบ	-	-	-
อื่น ๆ (แหล่งน้ำธรรมชาติ,น้ำฝน)	7.14	12.5	45.86
ระยะเวลาที่เลี้ยงแพะ			
0-1 ปี	38.46	30.77	-
1-2 ปี	7.69	-	14.29
3-5 ปี	23.08	23.77	35.71
6-10 ปี	15.38	15.38	35.71
11-20 ปี	7.67	15.39	-
20 ปีขึ้นไป	7.70	15.39	14.29
วิธีเลี้ยงแพะ			
เลี้ยงแบบขังคอก,ผูกล่าม	38.46	46.15	28.57
เลี้ยงแบบปล่อยลาน	23.08	7.70	71.43
เลี้ยงแบบกึ่งปล่อย กึ่งบังคับ	38.46	46.15	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 4 แสดงลักษณะการสืบพันธุ์และการคัดเลือกพันธุ์แพะ

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ		
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง
การคัดเลือกพ่อ-แม่พันธุ์			
มีการคัดเลือก	15.38	7.69	28.57
ไม่มีการคัดเลือก	84.62	92.31	71.43
ความถี่ในการให้ลูกแพะ/ตัว/ปี			
1 ครอก/ปี	-	15.38	25.0
2 ครอก/ปี	100.0	69.24	75.0
3 ครอก/ปี	-	-	-
3 ครอก/2ปี	-	15.38	-
จำนวนลูกต่อครอกโดยเฉลี่ย			
1ตัว/ครอก	22.22	45.0	40.0
2ตัว/ครอก	72.22	45.45	43.33
3ตัว/ครอก	8.56	5.0	13.33
มากกว่า 3 ตัว ต่อครอก	-	4.55	3.34
อายุของแม่แพะสาวที่ให้ลูกครั้งแรก			
1 ปี	76.92	75.0	35.71
1-1½ ปี	23.08	25.0	28.58
1½ -2ปี	-	-	35.71
2-3 ปี	-	-	-
การตอนแพะเพศผู้			
เคย	-	-	-
ไม่เคย	100.0	100.0	100.0
สาเหตุที่ไม่ตอนแพะเพศผู้			
สงสาร	8.33	-	-
เก็บไว้ทำพันธุ์	25.0	33.33	35.71
ตอนไม่เป็น	33.33	41.67	21.43
ไม่มีประโยชน์ หรือเสียเวลา	33.34	25.0	42.86

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 5 แสดงโรคที่พบและการระบาดของโรคแพะในเขตจังหวัดสงขลา

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ		
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง
โรคที่พบในระยะ 12 เดือนที่ผ่านมา			
เป็น	23.08	15.38	42.86
ไม่เป็น	76.92	84.62	57.14
โรคที่พบ (จำนวนครอบครัว)			
ปากและเท้าเปื่อย	2	-	3
เต้านมและมดลูกอักเสบ	-	1	1
ท้องอืด	2	-	-
อื่น ๆ (ฝีดาษ)	-	-	2
การปฏิบัติเมื่อแพะป่วย (จำนวนครอบครัว)			
ไม่ทำอะไรเลย	-	1	4
หายามารักษาเอง	1	1	2
ขาย	-	-	-
ปรึกษาคนในหมู่บ้าน	1	-	-
ปรึกษาจ.น.ท.	1	-	-
อื่น ๆ	-	-	-
สาเหตุการตายของแพะ			
ป่วย/เป็นโรค	7.69	33.33	-
อุบัติเหตุ	92.31	66.67	100.0
การปฏิบัติหลังแพะตาย			
ฝัง	91.67	66.67	53.85
เผา	-	-	-
ทิ้งป่า	-	33.33	-
ชำแหละรับประทาน	-	-	-
อื่น ๆ (ทิ้งทะเลและให้เพื่อนบ้าน)	8.33	-	46.15

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 6 แสดงการจำหน่ายแพะในเขตจังหวัดสงขลา

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ		
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง
ลักษณะแพะที่ขาย			
เพศผู้	75.0	68.75	100.0
เพศเมีย	25.0	31.25	-
อายุของแพะที่ขาย			
1-1 ½ปี	33.33	30.0	16.67
1½ -2ปี	33.33	40.0	33.33
2 - 3ปี	22.22	30.0	41.67
มากกว่า3ปี	11.12	-	8.33
ราคาแพะที่ขายได้			
200-300บาท	-	-	-
301-500	11.11	30.0	-
501-700	22.22	60.0	23.08
701-900	44.45	-	23.08
901-1100	22.22	10.0	38.46
1101-1301	-	-	15.38
มากกว่า1301	-	-	-
ช่วงเดือนที่มีการขายแพะมากที่สุด (จำนวนครอบครัว)			
มค.	2	-	-
กพ.	1	1	5
มีค.	-	1	-
เมย.	-	-	-
พค.	-	-	-
มิย.	-	-	1
กค.	-	-	1
สค.	-	-	-
กย.	-	-	-
ตค.	-	-	-
พย.	-	1	-
ธค.	2	-	-

(มีต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 6 แสดงการจำหน่ายแพะในเขตจังหวัดสงขลา (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ		
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง
สาเหตุที่ขายแพะ			
ขาดแคลนอาหาร	-	-	6.67
น้ำท่วม	9.09	-	-
เป็นรายได้	90.91	70.0	80.0
โรคระบาด	-	-	-
อื่น ๆ (เทศกาล, ทำบุญ)	-	30.0	13.33
ลักษณะการรับซื้อแพะ			
ขายในหมู่บ้าน	100.0	100.0	100.0
ขายนอกหมู่บ้าน	-	-	-

ตารางผนวกที่ 7 แสดงหน่วยงานของรัฐที่มีผลต่อการส่งเสริมการเลี้ยงแพะในจังหวัดสงขลา

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ		
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง
การใช้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะ			
มี	53.85	-	7.14
ไม่มี	46.15	100.0	92.86
ความต้องการเลี้ยงแพะหากมีการส่งเสริม			
ต้องการเลี้ยงเพิ่ม	61.54	69.23	46.15
ไม่ต้องการเลี้ยงเพิ่ม	38.46	30.77	53.85
ความต้องการของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเลี้ยงแพะ			
อาหาร	18.75	7.14	20.0
พันธุ์	31.25	57.14	26.67
ยารักษาโรค	31.25	35.72	40.0
ตลาด	12.50	-	13.33
อื่น ๆ (การสุขาภิบาล)	6.25	-	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่8 แสดงผลสรุปการสำรวจการเลี้ยงแพะในเขตจังหวัดสงขลา

<u>ตารางสรุปผลการสำรวจ</u>

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละของกลุ่ม			หมายเหตุ
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง	
1. สถานภาพทั่วไปของเกษตรกร				* ร้อยละของ
ระดับการเรียนป.1-4	53.85	38.46	64.29	จำนวนแพะ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	38.46	38.46	35.71	สำรวจทั้งหมด
ศาสนา (อิสลาม)	100.0	100.0	92.86	** จำนวนครัวเรือน
ขนาดของครอบครัว				
ขนาด 4-6 คน	30.77	46.15	57.14	
ขนาด 7-9 คน	53.85	15.28	21.43	
พื้นที่ถือครอง				
1-5 ไร่	36.36	35.71	85.71	
มากกว่า 20 ไร่	31.36	7.15	14.29	
ความเป็นเจ้าของที่ดินโดยตนเอง	100.0	76.92	100.0	
เช่าคนอื่น	-	7.76	-	
2. จำนวนสัตว์เลี้ยง (แพะ)*	50.34	22.64	27.32	
3. วิธีการเลี้ยงแพะ				
เลี้ยงแบบขังคอก,ผูกล่าม	38.46	46.15	28.57	
เลี้ยงแบบปล่อยลาน	23.08	7.76	71.43	
เลี้ยงกึ่งปล่อยกึ่งบังคับ	38.46	46.15	-	
4. แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงแพะ				
บ่อ	50.0	68.75	50.0	
หนองน้ำ/บึง	42.86	6.25	7.14	
น้ำธรรมชาติ(น้ำฝน)	7.14	12.50	45.86	
5. การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์				
มีการคัดเลือก	15.38	7.69	28.57	
ความถี่ในการให้ลูก				
2 ครอก/ตัว/ปี	100.0	69.24	75.0	
จำนวนลูกต่อครอกโดยเฉลี่ย				
2 ตัว/ครอก	72.22	45.45	43.33	
3 ตัว/ครอก	5.56	50.0	13.33	

(มีต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่8 แสดงผลสรุปการสำรวจการเลี้ยงแพะในเขตจังหวัดสงขลา (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละของแต่ละกลุ่ม			หมายเหตุ
	ทำสวน	ทำนา	ทำประมง	
6. การระบาดของโรคในระยะ 12 เดือน				
ไม่เป็น	76.92	84.62	59.14	
เป็น	23.08	15.38	42.86	
โรคปากและเท้าเปื่อย**	2	-	3	
เต้านมและมดลูกอักเสบ**	-	1	1	
7. สาเหตุที่แพะตาย				
ป่วย/เป็นโรค	7.69	33.33	-	
อุบัติเหตุ	92.71	66.67	100.0	
8. ลักษณะแพะที่ขาย				
เพศผู้	75.0	68.75	100.0	
เพศเมีย	25.0	31.25	-	
อายุที่ขาย 1-1½ ปี	33.33	30.0	16.67	
อายุที่ขาย 1½ -2ปี	33.33	40.0	33.33	
อายุที่ขาย 2-3 ปี	22.22	30.0	41.62	
9. ลักษณะการรับซื้อแพะ(ภายในหมู่บ้าน)	100.0	100.0	100.0	
10. หน่วยงานของรัฐที่ให้คำแนะนำ				
การเลี้ยงแพะ	53.85	-	7.14	
11. ความต้องการของเกษตรกรต่อแนวทางพัฒนาการเลี้ยงแพะ				
พันธุ์	31.25	57.14	26.67	
ยารักษาโรค	31.25	35.72	40.0	
อาหาร	18.75	7.14	20.0	
ตลาด	12.5	-	13.33	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลขที่ .....

แบบฟอร์มสำรวจการเลี้ยงแพะ

โครงการทำปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

ลาดกระบัง กรุงเทพฯ

วันที่สำรวจ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2529

ชื่อนามสกุลผู้สัมภาษณ์ .....

ชื่อ-นามสกุลผู้ตอบสัมภาษณ์ .....

หมู่บ้าน ..... ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัดสงขลา

1. <u>สภาพทั่วไปเกี่ยวกับครอบครัวเกษตรกร</u>

1.1 ผู้ให้ข้อมูล ☐ หัวหน้าครอบครัว ☐ ภรรยา ☐ อื่น ๆ .....

1.2 ชื่อหัวหน้าครอบครัว ..... บ้านเลขที่ .....

1.3 อายุ ..... ปี

1.4 การศึกษา ☐ ไม่ได้เรียน ☐ ป.1-4 ☐ ป.5-7

☐ ม.ศ.ต้น ☐ สูงกว่า ม.ศ.ต้น ☐ อื่น ๆ .....

1.5 ศาสนา ☐ อิสลาม ☐ พุทธ ☐ อื่น ๆ .....

1.6 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่จริงในปัจจุบัน ..... คน

ช่วยทำงานฟาร์ม .....1..... คน ด้านใด ☐ พืช .....

☐ สัตว์ .....

☑ ประมง .....

☐ ไม่ช่วย

1.7 ท่านมีรายได้หลักจาก .....

2. <u>ที่ดินและการใช้พื้นที่</u>

2.1 พื้นที่ถือครองทั้งหมด ..... ไร่

2.2 พื้นที่ทำการเกษตร ..... ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 ให้คนอื่นเช่า ..... ไร่

2.4 เช่าคนอื่น ..... ไร่

2.5 พืชที่ปลูก .....

จุดประสงค์เพื่อ ☐ บริโภคในครอบครัว

☐ จำหน่าย

☐ อื่น ๆ .....

3. จำนวนสัตว์ที่เลี้ยง ..... ตัว

เพศผู้ ..... ตัว เพศเมีย .....4..... ตัว

ประเภทของสัตว์	จำนวนสัตว์					วัตถุประสงค์ในการเลี้ยง (เรียงตามความสำคัญ)							
	ลูกก่อนหย่านม		โตเต็มที่		รวม	บริโภค			ขาย				ใช้งาน
	(ผู้)	(เมีย)	(ผู้)	(เมีย)		เนื้อ	นม	ไข่	เนื้อ	นม	ไข่	พันธุ์	
1													
2													
3													
4													

(หมายเหตุ - ลูกแพะก่อนหย่านมหมายถึงลูกแพะที่ยังไม่หยุดกินนม)

4. การเลี้ยงแพะ

4.1 ท่านเลี้ยงแพะมากี่ปีแล้ว ..... ปี

4.2 ถ้าหากท่านเลิกเลี้ยงแล้วท่านมีเหตุผลใดที่เลิกเลี้ยงแพะ .....

.....

4.3 สาเหตุที่ท่านเลี้ยงแพะ (เรียงตามความสำคัญ)

☐ เลี้ยงง่าย ☐ ลงทุนต่ำ ☐ เกี่ยวข้องกับศาสนา

☐ ขายง่าย ☐ สูญเสียน้อย ☐ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสัตว์อื่น

☐ อื่น ๆ .....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4 วิธีการเลี้ยงแพะ

วิธีการเลี้ยง / ฤดูกาล	ขังคอก		ไว้ใต้ถุนบ้าน		นอกบ้าน		อื่น ๆ
	มีน้ำและอาหาร	ไม่มีน้ำและอาหาร	มีน้ำและอาหาร	ไม่มีน้ำและอาหาร	ล่าม	ปล่อย	
ฤดูฝน							
ฤดูแล้ง							

4.5 ประเภทของอาหาร

☐ อาหารพวกพืชอาหารสัตว์ ☐ อาหารข้น (ข้ามไปถามข้อ 4.9)

☐ เศษฟางข้าว ☐ เกลือแร่ (ข้ามไปถามข้อ 4.9)

☐ อื่น ๆ .....

4.6 ในช่วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ท่านเคยประสบปัญหาขาดแคลนอาหารสัตว์หรือไม่ ?

☐ เคย (ถามข้อต่อไป) ☐ ไม่เคย (ข้ามไปถามข้อ 4.9)

4.7 เหตุที่ทำให้ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ (เรียงตามความสำคัญ)

☐ ฝนแล้ง ☐ น้ำท่วม

☐ จำนวนสัตว์มีมาก (สัตว์เคี้ยวเอื้อง) ☐ แหล่งที่มีพืชอาหารสัตว์มีน้อย

☐ อื่น ๆ .....

4.8 เมื่อท่านขาดแคลนอาหารสัตว์ท่านแก้ปัญหาอย่างไร ? (เรียงตามความสำคัญ)

☐ ลดจำนวนแพะ ☐ ซื้ออาหารมาให้

☐ ไม่ทำอะไรเลย ☐ อื่น ๆ .....

4.9 ถ้าท่านเคยให้อาหารข้นและเกลือแร่ ท่านให้บ่อยเพียงใด ?

ชนิดของอาหาร / ความถี่	อาทิตย์ละครั้ง	เดือนละครั้ง	นาน ๆ ครั้ง
อาหารข้น			
เกลือแร่			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.10 แหล่งของอาหารข้นที่ท่านใช้เลี้ยงแพะ ได้จากที่ไหน ?

☐ ผสมอาหารเอง ☐ ซื้ออาหารเม็ด (ข้ามไปถามข้อ 4.12)

4.11 ท่านใช้อะไรเป็นส่วนผสมบ้าง

☐ ปลาป่น ☐ กากปาล์ม

☐ ปลาเม็ด ☐ รำหยาบ

☐ รำละเอียด ☐ อื่น ๆ .....

☐ ปลายข้าว

4.12 ท่านให้อาหารแก่แพะวันละเท่าไร ?

☐ 1 - $1\frac{1}{2}$ กิโลกรัม

☐ $1\frac{1}{2}$ - 2 กิโลกรัม

☐ 2 - 3 กิโลกรัม

4.13 แหล่งที่มาของน้ำที่ให้แพะกิน (เรียงตามความสำคัญ)

☐ บ่อ ☐ บ่อบาดาล ☐ หนอง/บึง

☐ ลำคลอง/ลำธาร ☐ ทะเลสาป ☐ อื่น ๆ .....

5. <u>การสืบพันธุ์</u>

5.1 การคัดเลือกพ่อ-แม่พันธุ์ ☐ มีการคัดเลือก ☐ ไม่มีการคัดเลือก

5.2 ความถี่ของการให้ลูกโดยเฉลี่ยของแม่แพะแต่ละตัว

☐ 2 ครอก/ 1 ปี

☐ 3 ครอก/ 1 ปี

☐ 1 ครอก/ 1 ปี

☐ อื่น ๆ (ระบุ) .....

5.3 จำนวนลูกต่อครอกโดยเฉลี่ย

☐ 1 ตัว/ครอก ☐ 2 ตัว/ครอก

☐ 3 ตัว/ครอก ☐ มากกว่า 3 ตัว/ครอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 โดยทั่วไป แม่แพะสาวให้ลูกครั้งแรกเมื่ออายุ กี่ปี ?

☐ 1 ปี ☐ 1-1$\frac{1}{2}$ ปี

☐ 1$\frac{1}{2}$ - 2 ปี ☐ 2 ปี

5.5 ท่านตอนแพะตัวผู้บ้างหรือไม่ ?

☐ ตอน ☐ ไม่ตอน (ข้ามไปถามข้อ 5.7)

☐ ทั้งตอนและไม่ตอน

5.6 ตอนเมื่ออายุ ..... เดือน

5.7 ถ้าไม่ตอนเพราะเหตุใด ? (ตอบเพียงข้อเดียว)

☐ เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา/กลัวบาป

☐ สงสาร ☐ ตอนไม่เป็น

☐ เก็บไว้ทำพันธุ์ ☐ กลัวเป็นอันตรายต่อสัตว์

☐ ไม่มีประโยชน์/เสียเวลา ☐ ตอนไม่เป็น

☐ ขายได้ราคาดี

6. <u>โรคแพะ</u>

6.1 ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา แพะของท่านเคยเป็นโรค (ป่วย) บ้างหรือไม่ ?

☐ เป็น (ถามข้อต่อไป) ☐ ไม่เป็น (ถามข้อ 6.4)

6.2 ท่านทราบหรือไม่ว่าเป็นโรคอะไร ?

☐ ทราบ (1) ..... ☐ ไม่ทราบ

(2) .....

(3) .....

(4) .....

6.3 ท่านปฏิบัติอย่างไรเมื่อแพะท่านป่วย (ตอบไม่มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไม่ทำอะไรเลย ☐ ปรึกษาคนในหมู่บ้านผู้มีประสบการณ์

☐ พยายามรักษาเอง ☐ ปรึกษาเจ้าหน้าที่ของรัฐ

☐ ขาย ☐ อื่น ๆ .....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4 ลำดับความสำคัญ สาเหตุการตายของแพะ (เรียงตามความสำคัญ)

☐ ป่วย/เป็นโรค ☐ อุบัติเหตุ

6.5 ท่านปฏิบัติอย่างไรเมื่อแพะท่านตาย

วิธีการ / สาเหตุ	ฝัง	เผา	ทิ้งป่า	ชำแหละรับประทานเอง	อื่น ๆ
ป่วย/เป็นโรค					
อุบัติเหตุ					

7. <u>การตลาดและผลผลิต</u>

7.1 ส่วนใหญ่แพะที่ขาย ขายเมื่อใด ?

☐ เพศผู้ อายุ ..... ปี ราคา ..... บาท/ตัว

☐ เพศเมีย อายุ ..... ปี ราคา ..... บาท/ตัว

7.2 ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา ท่านขายแพะมากที่สุดเดือนไหน ? (ตอบเพียง 1 เดือน)

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

มค. กพ. มีค. เมย. พค. มิย. กค. สค. กย. ตค. พย. ธค.

7.3 สาเหตุที่ท่านขายแพะ ? (เรียงตามลำดับความสำคัญ)

☐ ขาดแคลนอาหาร ☐ น้ำท่วม ☐ เป็นรายได้(ถึงกำหนดขาย)

☐ โรคระบาด ☐ อื่น ๆ .....

7.4 ผู้ซื้อแพะและแหล่งที่ขาย ในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา

☐ ขายในหมู่บ้าน ☐ แหล่งที่มาซื้อ .....

☐ ขายนอกหมู่บ้าน

7.5 ท่านเคยซื้อแพะมาเลี้ยงบ้างหรือไม่ ?

☐ เคยซื้อ ..... จากแหล่งใด .....

☐ ไม่เคยซื้อ

8. <u>ข้อมูลอื่น ๆ</u>

8.1 เคยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้ามาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูแพะหรือไม่ ?

☐ มี ☐ ไม่มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.2 หากมีการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ท่านต้องการเลี้ยงแพะเพิ่มหรือไม่

☐ ต้องการ (ถามข้อ 8.4) ☐ ไม่ต้องการ (ถามข้อต่อไป)

8.3 ไม่ต้องการเพราะเหตุใด ? .....

.....

.....

8.4 ท่านต้องการทราบการเลี้ยงแพะด้านใด ? (เรียงลำดับตามความสำคัญ)

☐ อาหาร ☐ พันธุ์ ☐ การรักษาโรค

☐ ตลาด ☐ อื่น ๆ .....

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้